

kiniliisa

MEEQQANIK
KINGUAASSIUUTITIGUT
ATORNERLUINEQ
PILLUGU
ILINNIAGALINNUT
NAJOQQUTASSIAQ

Pitsaaliuinnermut Isumaginninnermullu Aqutsisoqarfik

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

**Meeqqanik kinguaassiuutitigut atornerluineq
pillugu ilinniagalinnut najoqqutassiaq**

Pitsaaliuinnermut Isumaginninnermullu Aqutsisoqarfik

September 2019

Ilusilersuisoq: irisager.gl

Fotos: Christian Klindt Sølbeck: 1, 4-10, 17, 20, 29, 32-35,
40, 42-43, 46-47, 49, 50, 54-56, 59, 60-62, 69, 72-73.

Rasmus Flindt Pedersen: 14, 24, 66.

MEEQQANIK
KINGUAASSIUUTITIGUT
ATORNERLUINEQ
PILLUGU
ILINNIAGALINNUT
NAJOQQUTASSIAQ

Pitsaaliuinnermut Isumaginninnermullu Aqutsisoqarfik

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

IMARISAI

AALLAQQAAASIUT	6	IMMIKKOORTUT 2: ILIUUSEQARNEQ	41
SAQQUMMIUNNERA QANORLU ATUARNEQARNISSAA/ ATORNEQARNISSAA	8	Nalunaaruteqarneq	41
Qanoq atuarneqarnissaa/ atorneqarnissaa	9	<i>Nalinginnasumik nalunaaruteqartussaatitaaneq . .</i>	<i>41</i>
IMMIKKOORTOQ 1: PITSAALIUINEQ SIUSISSUKKULLU PAASINIAANEQ	11	<i>Sakkortusisamik nalunaaruteqartussaatitaaneq . .</i>	<i>42</i>
Pitsaaliuineq	11	<i>Kinaassuseq isertuullugu nalunaaruteqarnerit</i>	<i>42</i>
Paasiniaaneq – Kinguaassiuutitigut atornerluinerit qanoq illillutit paasissavigit?	12	<i>Nalunaaruteqartussaatitaanermik sumiginnaaneq</i>	<i>44</i>
<i>Meeqqat kinguaassiuutitigut atornerlugaanerminnik oqaluttuarnissaannut akimmiffiit</i>	<i>13</i>	<i>Kinguaassiuutitigut atornerluisutut kina pasineqarpa?</i>	<i>44</i>
<i>Kinguaassiuutitigut atornerluineq pillugu meeqqat oqaloqatigineqarnerat</i>	<i>18</i>	Kommuni nalunaarutisigaangat . .	45
<i>Meeqqat ersiutaat qisuariaataallu</i>	<i>21</i>	<i>Nalunaarutip tiguneqarsim- aneranut uppernarsaat</i>	<i>46</i>
<i>Meeqqat kinguaassiuutitigut perusussusaat</i>	<i>27</i>	<i>Isumaginninnikkut misissuineq . .</i>	<i>46</i>
Piviusuutitaq	36	<i>Nalunaarutit meeqqamik kinguaassiuutitigut atornerluinermut tunngasut</i>	<i>46</i>
<i>Meeqqat inuusuttullu kinguaassiuutitigut ernumanaa- tilimmik kanngutaatsumilluunniit pissusilersortut</i>	<i>37</i>	<i>Kommunit akunnerminni nalunaaruteqartussaatitaanerat .</i>	<i>48</i>
		Piviusuutitaq	48

**IMMIKKOORTUT 3:
SULLISSISUT AKIMORLUGIT
SULEQATIGIINNEQ 51**

**Pisussaaffiit akisussaaffiillu
agguataarneqarnerat 51**

Piviusuutitaq 54

*Upalungaarsimanissamut
pilersaarutit 54*

**IMMIKKOORTUT 4:
SUMI IKIORTISSARSIOR-
TOQARSINNAAVA? 57**

Sulinermi imminut parinissaq . . . 57

**Ikorfartorneqarneq/super-
vision siunersioqatigiinnerlu 57**

**Neqeroorutininut sunut
innersuussisoqarsinnaava? 58**

Ilinniagalinnik pikkorisaanerit . . 58

*Ilinniagalinnik siunnersuineq
ilitersuinerlu 58*

Angalaqatigiit 60

**Uku annertunerusumik
paasisassarsiorfigisinnaavatit . . 61**

**IMMIKKOORTUT 5: MEEQQANIK
KINGUAASSIUUTITIGUT
ATORNERLUINEQ PILLUGU
ILISIMASAT**

ANNERTUNERUSUT 63

**Kinguaassiuutitigut
atornerluineq sunaana? 63**

*Timi atorlugu atorngulu kingu-
aassiuutitigut atornerluineq 64*

**Kikkut kinguaassiuutitigut
atornerlugaasarpat? 64**

**Kinguaassiuutitigut
atornerluinerit – ajoqusiinerat
kingunerluutaallu 65**

*Kinguaassiuutitigut
atornerluinerit annertussusaat
pillugu misissuinerit 70*

ORDBOGI 72

NAJOQQUTARISAT 74

AALLAQQASIUT

Asasara atuartoq

Najoqqutassiaq una ilissinnut ilinniagalinnut ilinniagaqanngitsunullu nunat-sinni meeqqanik inuusuttunillu sullissisunut allagaavoq. Assigiinngitsunik suliffeqarsinnaavusi soorlu meeqquerivimmi, atuarfimmi, MSI-imi, meeraaq-qerisuni, isumaginnittoqarfimmi, ulloq unnuarlu paaqqinniffimmi assigi-saannilu. Arlaannut attuumassuteqaralarussiluunniit meeqqanut kinguaas-siuititigut atornerluinerit akiorneqarnissaannut peqataanissamut akisus-saaffeqarpusi.

Ilissi immikkut tamassi makkunani peqataasinnaanissassinnut ilisimasanik sakkussanillu tunineqarnissarsi najoqqutassiornermi siunertaavoq:

- Meeqqat kinguaassiuutitigut atornerlugaasinnaaneranik, imal. *atornerluisoqaqqinnginnissaanik* pitsaaliuinermi.
- Meeqqanut kinguaassiuutitigut atornerluinerit sapinngisamik siusissukkut paasineqarnissaannut.
- Kinguaassiuutitigut atornerluinerit unitsinneqarsinnaaqqullugit meeqqal-lu eqqortumik ikiorneqarsinnaaqqullugit, meeqqanut kinguaassiuutitigut atornerluisoqarneranik pasitsaassinermi imal. ilisimasaqarnermi iliuse-qarnissamut.

Nunarput kommuninut tallimanut aggugaq, 17-inik illoqarfeqartoq 59-issinillu nunaqarfeqartoq angeqaaq assigiinngisitaarlunilu. Nunaqarfiit illoqarfiillu amerlanersaat inukitsunnguupput inuillu imminnut ilisarimallutik. Inuiaqatigiinni inukitsuni, ilaqutariittuni imal. imminnut ilisarimalluartuni kinguaassiuutitigut atornerluinermi mianernartulluunniit allat pillugit suliani lliuuseqarneq unammillernarsinnaavoq. Kinguaassiuutitigut atornerluineq ukiuni kingullerni oqallisigineqaleriartuinnaraluaq, ilisimasaqarfigineqarne-runissaanut pisariaqartitsineq suli annertoqaaq. Kinguaassiuutitigut atornerluinermut tunngatillugu qanoq ililluni nalunaaruteqartarnermik imal. qanoq ikiorneqarsinnaanermik ilisimanninngitsut amerlaqaat

Killiliisa¹ tassaavoq Naalakkersuisut kinguaassiuutitigut atornerluineq akiorniarlugu periusissiaat 2018-2022. Periusissiami pitsaasunik allannguinissaq kinguaassiuutitigullu atornerluinerit ikilisinnissaat anguniagaavoq. Tamanna innuttaasut, sulisut ilinniarsimasut nunatsinnilu politikerit suleqatigiinnerisigut pissaq. Killiliisami sammisat pingaarnerit arfinillit ilaat tassaapput paasissutissiineq ilisimasanillu avitseqatigiinneq. Najoqqutassiaq una Killiliisami suliniutinut ilaavoq.

Inuiaqatigiinni innuttaasut tamarmik meeqqatsinnut inuusuttortatsinnullu - killiliisarnikkut akisussaaqataassapput.

1 Killiliisa - Naalakkersuisut kinguaassiuutitigut atornerluineq akiorniarlugu periusissiaat (2018-2022).

SAQQUMMIUNNERA QANO ATUARNEQARNISSAA/ATO

Kinguaassiuutitigut atonerluineq inuiaqatigiinni inissisimaneq apeqqutaanani atuuppoq. Tamanna kinguaassiuutitigut atonerluinerup ilaqutariinni nukissalinni ilaqutariinnilu ulluinarni ilungersunartorsiortuni atuunneranik isumaqarpoq.

Meeqqat inuusuttullu ilaqutariinni aanngajaarniutitik atuisuni najugaqarunik imal. ilaqutariinni nakuuserfiusuni sumiginnaasunilu peroriartorunik, kinguaassiuutitigut atonerlugaanissamut navianartorsiorterupput.

Ilaqutariinni taakkulu avataanni kinguaassiuutitigut atonerluisoqartarsinnaavoq. Kinguaassiuutitigut kanngutaatsuliortoq ilisarimannngisaasinnaavoq, ilisarimasasannaalluni ilaqutaasinnaalluniluunniit. Angutaasinnaavoq, arnaasinnaavoq, inuusuttuusinnaavoq meeraasinnaalluniluunniit meeraqaminut kanngutaatsuliortoq.

Niviarsiaqqat nukappiaqqallu kinguaassiuutitigut atonerlugaasarput.

Kinguaassiuutitigut atonerluineq sumiluunniit pisinnaavoq. Angerlarsimaffimmi, atuarfimmi, ulluunerani paaqqinnittarfimmi, klubbimi, internetsikkut allarpassuarnilu meeqqanit inuusuttunillu najorneqartuni.

RLU RNEQARNISSAA

Kinguaassiuutitigut atonerluinerit illoqarfinni nunaqarfinnilu pisinnaapputtaaq.

Kinguaassiuutitigut atonerluinerit illoqarfimmit/nunaqarfimmit sumingaanneeraluaruilluunniit arnaaguit, angutaaguit ilinniarsimaguit ilinniarsimangikkuilluunniit pitsaalinissaat pingaaruteqarpoq.

QANOQ ATUARNEQARNISSAA/ATORNEQARNISSAA

Najoqqutassiaq tamakkerlugu ataatsikkut atuartariannngornagu suliaavoq. Immikkoortui qupperneqarsinnaapput, immikkoortut sammisanut immikkut ittunut tunngassuteqartut immikkut ilisimasanik imallit qupperneqarsinnaapput. Najoqqutassiap immikkoortuini immikkoortunut naapertuuttunut allanut sakkusanullu sulinermi atugassanut innersuusisoqartarpoq. Oqaat-sit annertunerusumik paasiniaaffigerusutat najoqqutassiap naggataani nalunaarsorsimasut qupperneqarsinnaapput.

Atuarluarisi!

IMMIKKOORTOQ 1: PITSAALIUINEQ SIUSSUKKULLU PAASINIAANEQ

PITSAALIUINEQ

Meeqqat kinguaassiuutitigut atornerlugaasarnerisa pitsaaliornissaa imal. kannguttaatsulionerit unitsinnissaat suliassaavoq pingaarutilik. Najoqqutassiap immikkoortuani matumani qanoq iliornikkut kinguaassiuutitigut atornerluinernut pitsaaliueqataasinnaaninnut isumassarsitinneqarsinnaavutit.

Kinguaassiuutitigut atornerluinermik pitsaaliuineq nalinginnaasumik meeraaqqerivinni, meeqqerivinni, atuarfinni, ulloq unnuarlu neqeroorutini inersimasut ullut tamaasa meeqqanut attaveqarfiini ingerlanneqartarpoq. Tamatumani saniatigut angajoqqaanut najukkamilu innuttaasunut allanut qaamarsaanissaq pisariaqartinneqarsinnaavoq.

Ulluinnarni sulininni meeqqanik akisussaaffigisannik killissat, nammineq timip oqartussaaffigenera meeqqallu pisinnaatitaaffii ataatsimut isigalugit ilinniartitsinikkut pitsaaliuinerimik suliaqarsinnaavutit. Suup kajungerinerta kajungerinnginnerataluunniit maluginiarnissaanik ilinniarneq, meeqqap inuttut ineriartorneranut ilaavoq. Killissamik qaangiilluni pissusilersorfigineqarnermik misigisaqaruni naaggaarsinnaaneq meeqqap aamma ilikkassavaa. Taanna tassaasinnaavoq meeqqap qinngasaarneqarluni, kusanangitsunik taagorneqarluni imal. killissamik qaangiisumik attuaneqarluni misigisutsimigut ikilernerqarnera. Ineriartornermi tamatumani meeraq qanoq misigisorigukku ass.: *"Maliup qinngasaaraangatit aliasuutigisarit takusinnaavara"* oqaasertaliinikkut tapersorsorsinnaavat.

Meeqqat annerit inuusuttullu kinguaassiuutitigut ineriartulernertik pillugu oqaloqatigiinnissamut ammasuunissat pisariaqartissinnaavaat, timillu ineriartortarnera misigisutsillu inersimasunngulernerimi takkussinnaasut pillugit qaamarsarneqarnissaq pisariaqartissinnaavaat taaq.

Nunatsinni illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani ileqqut assigiingillat. Sumiif-fiit ilaanni meeqqamik ilaqutarinngikkaluamik kunissineq pissusissamisoortut isigineqarsinnaasoq allani tamanna pissusissamisuunngitsut isigineqarsinnaavoq. Illoqarfiit nunaqarfiilluunniit ilaanni, meeqqanut inersimasunullu kinguaassiuutitigut killissamik qaangiineq nalinginnaalerluni akuerineqarsinnaalerlunilu, allanullu taama pissusilersorneq kipiluttunarsinnaalluni ileqqut allanngorsimapput. Ilinniagalittut illoqarfinni nunaqarfinniluunniit pissusilersuutitik ukkassinissamut peqataasinnaavutit. Angajoqqaanut innuttasunullu allanut meeqqat killissaannik qaangiinnginnissap meeqqallu inuttut nammineersinnaasutut, misigissusilittut pisinnaatitaaffilittullu ataqqineqarnissamut paasineqarnissamullu pisariaqartitaasa pingaaruteqassusaa pillugu paasissutissiisnaavutitaaq. Meeqqat inersimasut kinguaassiuutitigut pissusilersuutaannut attuumassuteqanngitsumik pissusilersuuteqarnerat paasissutissiisutigisnaavattaaq. Akerlianik inersimasut kinguaassiuutitigut pissusilersornerannut iliuusaannullu akuutinneqarnek meeqqanik ajoqusiisnaavoq.

Meeqqat inuusuttullu sunngiffimmini sulerisarnerannik ukkassineq isumassarsiatsialaasnaavortaaq. Meeqqat inuusuttullu *isumassorneqarnermik* sumiginnaappat najukkami inuusuttunit allanit inersimasuniilluunniit kinguaassiuutitigut atornerlugaanissamut navianartorsiorput.

Illoqarfiit nunaqarfiilluunniit amerlanersaanni suliniarninni peqataarusuttunik, tapersersuerusuttunik ikorfartuerusuttunillu inersimasoqarnera eqqaamajuk. Najukkami nukinnik pioreersunik ilinnut ikuunnissamut sapiissuseqarlutillu nukissalinnik ilaatigut pitsaaliuinermi siunnersortinik imal. naapertuuttunik sulialinnik allanik sammisanut tunngasunik suliaqartunik atui-neq isumassarsiatsialaavoq. Suliat tamakkerlugit kisivit suliarissanngilatit.

PAASINIAANEQ - KINGUAASSIUUTITIGUT ATORNERLUINERIT QANOQ ILILLUTIT PAASISSAVIGIT?

Meeqqat kinguaassiuutitigut atornerlugaasut sapinngisamik siusissukkut paasinissaat ilinniagalittut suliaassaavoq pingaarutilik. Tassaavorlu paasinaaneq.

Paasinaaneq ingerlatsineruvoq. Meeqqap kinguaassiuutitigut atornerlugaa-nera qanoq pineqarsimanerup meeqqamut paasissallugu oqaluttuarissallu-gulu ajornakusoor torujussuusinnaanera ilaatigut patsisaalluni paasineqar-

nissaa sivirusinnaavoq. Taamaamat paasiniaanermi annertuumik naamgittarnissaq piunasaqaataavoq. Meeraq eqqissiviippat qanoq innerata maluginiartuarnissaa, alapernaasernissaq misissuinissarlu ilinniarsimasup suliassaraa. Meeqqap qanoq innera ernumassutigigaanni, meeraq qanoq innera pillugu oqaloqatigineqassaaq. Taamaamat piareersimaffigissavarsi meeqqallu suut oqaluttuarissallugit piareersimanerannut killissarisinnaasaat ataqiitigalugu ilissinnik oqaloqateqarnissamut qaaqqullugit.

Kinguaassiuutitigut atonerlugaasimaneq isertuussinertaqarsinnaavoq. Imaassinnaavoq meeraanermi kanngutaatsuliortumit allanut oqaluttuarinnginnissaanik siorasaarneqarsimasoq. Imaassinnaavoq innarlerneqarsimaneq arajutsineqartoq taamaammallu oqaasertalerneqarsinnaanani.

Taamaamat ersiutit qisuariaatillu suut meeqqat inuusuttullu kinguaassiuutitigut atonerlugaasimasut takutissinnaasaat sullissisumik ilisimaneqarnissaat pingaaruteqarpoq. Sullissisup paasisinnaappagit – tassalu meeqqat namminneq kinguaassiuutitigut atonerlugaanerminnik oqaluttuanngitsut paasippagit, amerlanerit piffissaagallartillugu ikiorneqarsinnaassapput.

Ataani immikkoortuni meeqqat sammisaq taanna pillugu qanoq oqaloqatigineqarsinnaanerata, ersiutit qisuariaatillu suut maluginiarsinnaanerata atuarsinnaavasi.

Innuttaasut sullissisullu tamarmik meeqqap kinguaassiuutitigut atonerlugaaneranik pasitsaassinermi isumaginnittoqarfimmu nalunaaruteqarnissamut pisussaaffeqarputtaa. Tamanna pillugu iliuuseqarnissaaq immikkoortut aappaanni annertunerusumik paasisaqarfigiuk.

Meeqqanik sullissisutut meeqqamik apersuinissamut imal. meeqqap katsorsartinnissamut pisariaqartitsinerata misissornissaanut pisussaaffeqanngilatit. Tamanna politiit isumaginnittoqarfimmilu oqartussat akisussaaffigaat. Immikkoortut assigiinngitsut akisussaaffiinut pisussaaffinnullu tunngasut immikkoortut pingajuanni akimorlugit suleqatigiinnermut tunngasumi annertunerusumik paasisaqarfigisinnaavatit.

MEEQQAT KINGUAASSIUUTITIGUT ATORNERLUGAANERMINNİK QALUTTUARNISSAANNUT AKIMMİFFİIT

Aallaqaammut nassuiarneqartutut meeqqanut kinguaassiuutitigut atonerlugaanerup oqaluttuarinissaa ajornakusoorsinnaavoq.

"Pinngitsaalisaallunga kinguaasititigut
atornerlunneqarsimanera kimulluunniit
oqaluttuarisinnaasimanngilara. Imminut
pisuutinneq, kanngusunneq, pingaartumilli tarnip
kanngutaatsuliorfigineqarsimaneranik, ipeqartutut
misigineq tamanit sakkortunerpaavoq.

Inersimasut allat meerartik arlaannit
ajoquserneqarpat toqutsinissamut
nangaanavianninnerartut tusarakkit, ataatama
uanga qanoq pineqarsimanera tusartuuguniuk aamma
tamaaliorniassasoq eqqarsarpunga. Taamaammat
pilertortumik aalajangerpunga
oqaluttuarinngisaannassallugu taamaaliorumami
ilaquttakka tamavimmik aserorneqassapput. Taava
suut tamaasa annaassavakka. toqqammavissatuaq
asanninnerlu ilumoortoq tammassapput, aliasunneq
uumisunnerlu kiserngorutissapput. Tamanna
attassinnaanngilara. Ilaquttama inuunerisa
aserorneqarnissaannut pisooqataasinnaanngilanga.
Uanga aserorneqarnera naammappoq. Taaku aamma
annaasinnaanngilakka."

Gukki Nuka,

**meeraalluni kinguaasiuutitigut
atornerlugaasimasoq.**

"Taamani uanga nammineq atornerlugaanerma allanut oqaatiginnginneranut pisup qanoq imaannaangitsigineranata ilisimannginnera patsisaasoq isumaqarpunga. Uanni ukupaatitsisoqangaatsiarpoq; oqarpoq nuannaralunga, uagullu isertugaatigigipput. Immikkut pivaanga. Illuatungaanik ajunngitsumik pivaanga, tamannali taamani arfineq marluk qulaaluallu akornanni ukioqarlunga paasinngisara, iliuuseqarfiginissannut atornerlupaa.

Ukiualuit qaangiommata peeqqullugu NAAGGAANGINNAKKU imminut annertuumik pisuutilerpunga, assullu iluaalliorlunga, inuusuttunngulerninnilu imminut toqunnissara isumaliutigisimallugu. Meerannguugama taamanilu oqaluuserineqanngimmat iluamik pissusilersornissamut killissat ilikkarsimannginnerat kingorna paasivara. Uanga pisuussutigingilara pisuussutigisimanngisaannarparalu. Meeraavunga sussuteqanngitsoq.

Inuit inuiaqatigiillu taamanikkut ajornartorsiutip qaamarsaatigisimanissaa, taamaalillunga immaqa tusaallugit takullugilluunniit qanoq pineqarsimanerma paasisimanissaa kissaatigissagaluarpara. Ajoraluartumik aatsaat iluamik kanngusunninnguuppoq, inuuninnilu isertuganngorpoq annerpaaq. Qaratsanni toqqorneqarpoq allaat taamani inuunerma eqqaaniarnera ajornartorsiutigilarlugu. Ukiuni taakkunani paasiartulerfianni, immaqa siusinnerusukkut iliuuseqarfigisinnaallugu taamaalillungalu taama sivistutigisumik imminut pisuutinnanga ilisimasaqarnerusimanissara kissaatigissagaluarpara."

Henrik, meeraalluni

kinguaassiutitigut atornerlugaasimasoq.

Sammisap oqaluuserinissaata unamminarsinnaanerata ilinniagalinnit ilisi-maneqarnissaa pingaaruteqarpoq. Meeqqammi kinguaassiuutitigut atornerlugaasup isertugaqarnini allatut takutinniarsinnaavaa. Meeqqap pissusilersornermigut isertugaqarnini takutissinnaavaa. Meeraq ass. pinnguaatinik aalajangersimasunik soqutigisaqarlunnartuusinnaavoq imal. misigisaminut assersuutitalinnik oqariataarsinnaasarluni. Pingaartumik meeqqat mikisut takorluukkarsaarutitik imminnulluunniit ataqatigiinngitsunik oqaluttuarsinnaapput.

Ataani suut maluginiarsinnaanerata annertunerusumik paasisaqarfigisinnavaarsi. Immikkoortut ersiutinut qisuariaatinullu kiisalu meeqqanut kinguaassiuutitigut killisanik qaangiisumik pissusilersortunut tunngasut takukkit.

Meeqqap nuanninngitsumik pineqarsimaneranik pasitsaassinersi pillugu oqaloqatigerusukkussiuk, ataani immikkoortumi meeqqanik oqaloqateqarnermut tunngasumi annertunerusumik paasisaqarsinnaavusi

KINGUAASSIUUTITIGUT ATORNERLUINEQ PILLUGU MEEQQAT OQALOQATIGINEQARNERAT

Meeqqat kinguaassiuutitigut atornerluinermit tunngatillugu sammisap paquminartuunera imaannaanngitsutullu misigineqarnera paasigajuppaat. Oqaluuserineqartannginnera malugisinnaavaat. Taamaammatt ilissi ilinniagalittut tusarnaqqissaarlusi meeqqallu eqqassinniittut qanoq innerannik apersuiuarnissaq pikkoriffigalugu ammasuussaasi.

Qanoq pineqarsimanermik pasitsaassinerit meeqqap oqaluttuarerusunngippagu, akileriilluni oqaloqatigiinnerunngitsumik periarfissiisinnaavutit. Taana ass. titartaanikkut pisuttuarnikkulluunniit pisinnaavoq. Meeraq oqaluttuarusunngippat killissai ataqqissavatit, tamatigulli ass. meeraq aliasuppat samisap uterfigisinnaavat. Taamaaliorikkut sammisap siooraginnginnera oqaluttuariarneratalu sivisusinnaanerani paasinninnerit takutissavat.

Meeqqat isertugaatiminnik ilissinnut oqaluttuarsinnaanissaannut tatiginnilernissaat nalinginnaasumillu oqaluuserisassat ajornakusoorut pillugit oqaloqatigiinnissinni toqqissisimasutut misiginissaat pingaaruteqarpoq. Meeqqap kinguaassiuutitigut atornerlugaasimasup ammarnertunnani sammisap ajornakusoorut qanoq qisuariarfiginissaa takuniarlugu misileqqaarsinnaavaasi. Imaassinnaavoq meeqqap ikinngutimi misigisimasaanik nuanniitsumik oqaluttuukkaasi. Meeqqat kinguaassiuutitigut atornerlugaasut paasiniallugit, ulluinnarni ataqatigiinnermik pitsaasumik pilersitsinissamik

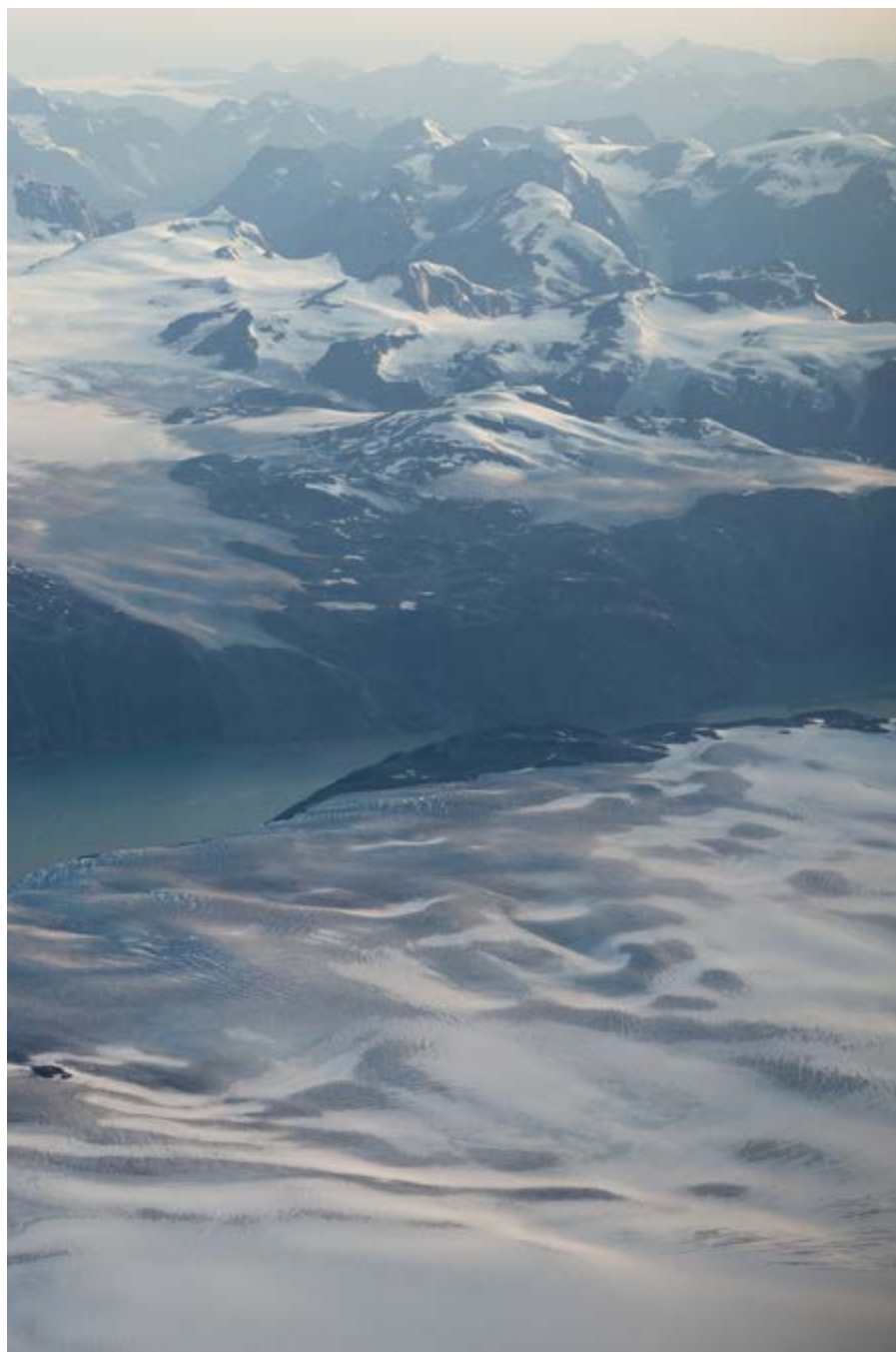
suliniuteqassaasi, paaserusuinermik ilumoortumik takutitsillusi, oqaloqatigineqarnissamut piareersimajuarlusi meeqqaallu qanoq innerannik apersuillusi.

Ilaanni meeqqat misigisaminnik nuannarinerpaanngisaminnut oqaluttuarnissaminnik toqqaasinnaassapput. Imaassinnaavoq kinguaassiuutitigut atornerlugaaneq siullermik ass. nammineq angajoqqaarinngisaminnut ikinngutiminnulli imal. taartaasumut nuannarisaminnut oqaluttuarigaat. Meeqqat kinguaassiuutitigut atornerlugaasut, inuup qaniginerpaasap oqaluttuarfigisap taanna immaqqa maajunnartutut namminerlu pisuussutut isumaqarfigisinnaammagu annaasinnaanera annilaangagisinnaavaat. Ammarfigisap qanorluunniit qanitsigaluaaraanni, tatigisaminik meeraq nammineq toqqaagajuttarpoq.

Kinguaassiuutitigut atornerlugaanini pillugu meeqqap ammarfigigaatit misigigukku, meeqqap qanoq misigisaqarsimanera pillugu killisiunnginnissaa pingaaruteqarpoq. Taannami politiit suliassaraat taakkulu kinguaassiuutitigut atornerlugaaneq pillugu – apersuineq pineqaatissiinissamut tunngatillugu suliameq uppersaasatit atorsinnaanngorlugu apersuinerlut ilinniarsimasuupput. Taamaammat aappimik naaggamilluunniit akineqarsinnaasunik ass. sumi, qanga qanorlu kinguaassiuutitigut atornerlugaaneq pillugu apeqquteqarnissat pinaveersaaruk. Meeraq killisiussanngikkaluarukkuluunniit ilinnut oqaluttuarisaa pillugu oqaloqatigissavat. Meeqqap misigisaminik ilisimatinnissat toqqarpaa, illillu meeqqap misigisami kingorna qanoq eqqarsarneranik misigineranillu nalinginnaanerusumik oqaloqatiginninnissamut sapiissuseqartussaavutit. Taamaammat meeraq ammasumik oqaluttuarnissaanut periarfissillugu apeqquteqassaait. Ass. meeqqap maanna qanoq innera apeqqutigisinnaavat. Oqaloqatigiinnermi soqutiginninnermik isumasuinerlu takutitsinissat eqqaamajuk.

Meeraannaanngillat kinguaassiuutitigut atornerlugaanerup oqaluserinissaanut akimmiffeqartutut misigisut. Ilinniagalittaaq amerlasuut sammisap ajornartorsiutigisinnaavaat. Ilinniagalittut pingaartumik nammineq inuunermi kinguaassiuutitigut atornerlugaaneq ilisimasaqarfigigaanni sammisap qisuariarfigineqarsinnaanera pissusissamisoorpoq.

Sullissisut ass. meeqqat amerlasuut sumiginnagaammata oqaluttuallu oqimaatsut tusaajuarnissaat sapilersutut misiginerat pissutaagunarlu, ikiortissaasuneq misigisinnaasarpaat. Meeqqat ikiorneqaraluarlutik pitsaanerulinginnerisa misigisimalersittarpaat sulisutullu nikalluutigineqarsinnaaluni soorlu tunniutiinartutut inissisimalerluni. Meeqqanik kinguaassiuutitigut atornerlugaasunik kanngutaatsuliorfigineqartunillu sullissineq sungiusi-

magaanni kinguaassiuutitigut atornerluinernik pissusissamisuulersitsisoqarsinnaavortaaq. Meeqqat naapitat amerlasuut peroriatornerminni sumiginnagaanermik ima annertutigisumik misigisimasut, kinguaassiuutitigut atornerlugaaneq taakku ilagiinnagaattut immaqa misigineqarsinnaavoq. Taamaattunik akimmiffeqarnermik misigineq ass. iliuuseqanngilluinnarnermik imal. pisussaaffik naapertorlugu nalunaarutiginninani inatsimmik uni-uinermik nassataqarsinnaavoq.

Kinguaassiuutitigut atornerlugaanerup qanoq iliuuseqarfiginissaa, meeqqanillu kinguaassiuutitigut atornerlugaasunik sullissininni qanoq imminut paarisinnaaninnut unammillerneqarneq misigigukku, immikkoortut sisamaanni sumi ikiortissarsisinnaaneq paasiniarsinnaavat.

MEEQQAT ERSIUTAAT QISUARIAATAALLU

Meeqqat inuusuttullu assigiinngillat. Assigiinngitsunik qisuariaateqartarput, ukiui inerisimassusaallu apeqqutaallutik assigiinngitsunik oqariartuuteqartarlutik. Meeqqat inuusuttullu kinguaassiuutitigut atornerlugaasut qanoq qisuariatarnerannut eqqortunut nalunaarsuiffeqanngilaq. Ataanili ersiutit qisuariaatillu ilaat takuneqarsinnaasarput. Taamaammata ersiutit qisuariaatitullu meeqqap takutissinnaasaatut nalunarsukkat tamakkiisuunngillat. Meeraq matumani nalunaarsimangitsunik qisuariaateqarsinnaavoq.

■ Pissusilersornerup allanngornera

Meeqqap inuusuttulluunniit pissusilersornerata tassanngaannaq allanngornera maluginiaruk. Ass. ammasuulluni iliuuseqarniartuunermiit imal. alapernaatsuunermiit matoqqasunngornermut. Pissusilersornerup tassanngaannaq allanngornera meeqqap inuunerani sakkortuumik pisoqarsimaneranik isumaqarsinnaavoq. Taamaalilluni pissusilersornerata allannguuteqarnera meeqqap toqqissiviilliorneranut ersiutaasinnaavoq.

Meeqqat inuusuttullu sivirusumik kinguaassiuutitigut atornerlugaasimasut ilaat, atornerlugaaneq meeqqap ulluinaanut ilaalersimammat, pissusilersornermik allannguuteqarnermik takutitsisariaqannginnerat matumani maluginiassavat.

■ Kinguariarnej

Meeqqat ilaat kinguariarnikkut imal. ineriartornerminni unittoornikkut tooqqissiviillutik qisuariartarpat. Taanna ass. meeraaqqatut oqalulernikkut imal. perusuersarfiliarsinnaagaluarluni siniffimmi/qarlinnut quinikkut pisinnaavoq.

■ Inummik aalajangersimasumik iluarinngisaqarnej

Meeqqat inersimasumik imal. inummik aalajangersimasumik ilaqarnissamut akertilusinnaapput piumassuseqannginnermilluunniit takutitissinaallutik.

■ Kinguaassiuutitigut ernumanaatilimmik pissusilersorneq

Meeqqaat inuusuttullu kinguaassiuutinu tunngatillugu pissusilersorne rat inersimasut atoqatigiittarnerattut pissuseqalerpat, ass. meeqqap ukiuinut naleqqutinngitsumik kinguaasiutinu tunngasunik pissusilersorpat, pissusissamisuunngilaq inersimasullu akulerunnissaat akisussaaffigaat.

Meeqqap meeraqammi inersimasulluunniit kinguaassiuutitigut killissaa qaangerpagu tamanna pissusissamisuunngilaq. Meeraq ingasaassamik kinguaassiuutitigut immiut inertinniarsarisarpat ass. pinngitsaalinertut ittumik tissarsartarpat/kinguaassiuutimik tagiartuisarpat, qisuariarfigisariaqarpoq.

Meeraq taama ukiulinni nalinginnaanngitsumik atoqatigiinnermik kinguaassiuutitigullu iliutsinik eqqartuisarpat maluginiaanerunissamut tunngavissaqarpoq.

■ Tassanngaanaq qissasertarnej

Meeqqat amerlasuut kinguaassiuutitigut atornerlugaasut oqaloqatissaqanngittutut misisarpat. Innarlerneqarsimanermi misigissutsit oqaasinngorsinnaanngikkaanngamikkut tassanngaanaq qissasernermik takutitissinnaasarpat.

■ Sinissaaleqineq sinnattupilunnerlu

Sinissaaleqineq sinnattupilunnerlu nalinginnaasumit akulikinneruppata immaqalu qisuariaataasinnaasunik allanik ilaqarlutik, immikkut maluginiaanissaq tunngavissaqarpoq.

■ **Nikallunganeq**

Meeqqat kinguaassiuutitigut atornerlugaanerup kingorna aliasut tuarneq, kisimiittutut misigisimaneq soriarsinnaannginnerlu misigisinnaavaat.

■ **Kamassarneq aallaamanerlu**

Meeqqat ilaat sakkortuumik pissusilersulersarput. Tamanna tassaasinnaavoq kamarujussuarneq imal. meeqqanik inersimasunillu saassussineq. Meeqqat allat aallaamasarput suullu tamaasa sukkasoorujussuarmik ingerlattarlugit.

■ **Ukkassilluarsinnaannginneq**

Meeqqat ilaasa suliamik pinnguaammilluunniit ataatsimik ukkassisinnaaneq ajornartorsiutigisarpaat. Ataatsimut isiginnissinnaanertik annaagajuppaat, kamajapput puigulertorsinnaasarlutillu.

■ **Imminut ajoquserniartuuneq imminut toqunnissamik eqqarsarneq - imminullu toqoriarneq**

Meeqqat imminnut kilersitersinnaasarput, uutarsinnaasarput allatulluunniit imminnut ajoqusersinnaasarput. Imminut toqunnissaq eqqarsataasinnaavoq imminullu toqoriar toqarsinnaalluni.

■ **Imminut naleqartinnginneq, ikiorfeqannginneq sorusussuseqannginnerluunniit**

Meeqqat imminnut upperiunnaarsinnaapput naleqartutullu misiginatik.

■ **Oqalukkumannginneq**

Meeqqat nipaatsutut pissuseqarsinnaapput allanullu akuliukkumassanatik. Tamanna kinguaassiuutitigut atornerlugaanerup isertuuteqquneraneramik imal. oqaluttuarpata kinguneqartinneqarnissaanik siorasaarneqarsimanermik patsiseqarsinnaavoq.

■ **Timikkut ersiutit**

Meeraq timimigut ersiuteqarpat soorlu tilluusaqarpat, qanermi eqqaagut kimillanneqarpat qanermigulluunniit ajoqusersimappat, kinguaassiuutiminiit aniasoqarpat, kinguaassiuutimigut anniarpat, atoqatigiinnikkut tuniluuttumik nappaateqarpat assigisaannilluunniit ersiuteqarpat, ernumanissaq tunngavissaqarpoq.

"Nukappiaraavuga nipaatsiq, allanut
attaveqarpianngitsoq ittoortorlu
kisimiinnermillu sungiusimasalik.
Kiserliorninni toqqorpunga, taamaamat
pissusilersornikkut malussarfusinnaanera
ajornarluinnangajassimassaaq. Qanoq
pineqarsimanera paasineqanngisaannarpoq."

Gukki Nuka, meeraalluni
kinguaassiutitigut atornerlugaasimasoq.

■ Naarlunneq niaqorlunnerlu

Meeqqat amerlasuut tarnikkut nanertuutit timinut sunniutaannik inuunerliornerannut takutitsisunik ersiuteqalersarput. Taakku tassaasinnaapput naarlunneq, niaqorlunneq timilluunniit ilaagut allakkut anniarneq. Tarnikkut nanertuutit timikkut ersiutaat nassuiarneqarsinnaasanngitlat.

■ Eqqiluisaarnermut tunngatillugu maluginiangitsuugassaangitsoq

Meeqqat ilaat aamma eqqiluisaangitsutut isikkoqarsinnaapput, ipertuunik atisaqarlutik asattoqqunatik/uffarumanatik. Akerlianillu meeqqat ilaat aamma ingasattajaartumik asattorusussuseqarsinnaapput.

■ Tarnikkut nappaateqarnikkut nerinermut tunngatillugu akornuteqarneq

Meeqqat ilaat nerinermut tunngatillugu akornuteqarsinnaapput soorlu anoreksi (imminut kaatsinneq) imal. bulimi (nererujussuarneq naggataagullu meriarneq).

■ Amigaatilimmik ingasaassamilluunniit kannguttassuseqarneq

Meeqqat ilaasa timertik ass. angigisaminnik atisalersorlutik toqortorniarsarisarpaat. Akerlianik meeqqat ilaat malunnavissumik peqqusaarparpattumik atisalersortarput.

Ersiutit qisuariaatillu assigiinngitsut kinguaassiutitigut atornerluinerinarmi atuutinngillat. Qisuariaatsit meeqqap inuunerani pissutsit assigiinngitsut tunngavigalugit pilersimasinnaasut, nalinginnaasumik inuunerliornermut ersiutaasinnaapput. Taamaammat suut meeqqap inuunerissusaanut sunniuteqarsinnaanerisa (ass. ulluunerani paaqqinnittarfik, klubbimi avatangiisit, angerlarsimaffik, ikinngutit, ineriartorneq assigisaallu) isumaliutiginisfaat pingaaruteqarpoq.

Ersiutunik qisuariaatinillu ernumanaatilinnik maluginiagaqaraanni, taakku allattortariaqarput aqutsisorisamullu immaqalu suleqatinut oqaatigalugit. Meeqqap aamma nalinginnaerusumik qanoq innera pillugu oqaluunnissaa isumassarsiatsialaagajussaaq. Piffissap ingerlanerani meeqqap qanoq innera malittarinarlugu piffissaq aqqissugaanerusoq – immaqalu meeqqap pisuni assigiinngitsuni ass. pinngitsaalineqartutut misigigaangami qanoq qisuariartarneranik maluginiaaneq aallartinneqarsinnaavoq.

Meeraq ilisarismalluanngisat imal. ullut tamaasa attaviginngisat ernumasutigilerukku, paasissutissat taakku – ass. suleqatinut allanut meeqqamik ilisarismannittunut imal. suliffiup aqutsisuinut ingerlateqqinnissaat pingaaruteqarpoq. Ilinniagalittulli sakkortusisamik nalunaaruteqartussaaitaanerit maluginiartuassavat, immikkoortut aappaanni iliuseqarnermut tunngasumi annertunerusumik paasisassarsiorit.

MEEQQAT KINGUAASSIUUTITIGUT PERUSUSSUSAAT

Inuup kinguaassiuutitigut ineriartornera naalungiarsuunermiit aallartittarpoq inuunerlu tamaat attanneqartarluni. Meeqqalli kinguaassiuutitigut ineriartornertik ilisimaarigajunngilaat. Meeqqat amerlasuut qulit 14-illu akornanni ukioqaleraangamik timip immikkoortuisa allat aamma kinguaassiuutitigut pissusilersornermi atorneqarsinnaanerat aatsaat iluamik ilisimaarilersarpaat. Taamaammat meeqqap namminerimi inersimasuniluunniit kinguaassiuutitigut pissusilersornerup isumaa ilisimasaqarfigingaangilaa.

Kinguaassiuutitigut pissusilersorneq meerarpaluttoq inersimasut kinguaassiuutitigut pissusilersornerannit allaavoq. Meeqqap nammineq kinguaassiuutitigut pissusilersornermi namminerlu sukkassuseq atorlugu, inersimasut kinguaassiuutitigut pissusilersornerannut akuutinneqarani, ineriartortinnissaa pisariaqartippaa. Kinguaassiuutitigut iliuitsit meeqqap akuutitaaffi suugaluarpataluunniit, inersimasut kinguaassiuutitigut pissusilersuutaannut akuutinneqarneq, meeqqap ineriartorneranut annertuumik ajoqusiisinaavoq. Taamaammat meeqqat kinguaassiuutitigut sammisanut peqataaffigerusunngisanut imal. paasisinnaanissanut suli ineriffigisimannngisanut akuutinneqannginnissaat, inersimasup akisussaaffigaa.

Taamaalilluni illit ilinniagalittut, meeqqat kinguaassiuutitigut ineriartornerat suullu pissusissamisoortuunerat ernumanaatilimmillu pissusilersorneq pillugit ilisimasaqarnissat, pingaaruteqarportaaq. Immikkoortumi matumani kinguaassiuutitigut peqqinnartumik ineriartorneq kinguaassiuutitigullu ernumanaatilimmik pissusilersorneq nassuiarneqarput.

"Uanni nuannarineqarnermiit
matoqqasorujussuanngornermik ikittuinnarnillu
ikinnguteqarnermik kinguneqarpoq, ilaannilu
kiserliortaqaanga. Pissusilersornera
allanngoqaaq. Piffissami sivisuumi
kisimiikkusuinnalersarpunga. Atuarfimmi
eqaarsartarunnaarpunga, allat saanni
uffarumananga, tamannalu atuarfimiit assut
naveersissutigisarpara.
Naluttarfiliannngisaannangajattuuvunga, tamannalu
suli eqqumiitsutut misigalugu.

Nikallungasalerpunga nererpiassananga
sulererusorpiassanangalu. Aqussinnaanngisannik
kamarujussuarterpunga. Ilaanni eqqarsaatikka
assut ajulersarput, tamanna ilaanni suli
malugilaartarpara. Ullut arlaanni ilaquuttakka
kanngutaatsuliortumut pulaalersut uanga
annerulaalerlunga ilaarusunngilanga. Suna
pillugu tassunga ilaquuttannut
inussiarnisaartaqisumut ilaarusunnginnera
paasisinnaangilaat, taamanimi susoqartoq
ilisimanngilaat."

**Henrik, meeraalluni kinguaassiuutitigut
atornerlugaasimasq.**

Sapinngisamik pitsaanerpaamik ikorfartorsinnaajumallugu siuarsarsinnaajumallugulu meeqqat pissusisaatut kinguaassiuutitigut ineriartornerat ilisimasariaqarfigisariaqarpat. Pissusissaatut pissusilersorneq ilisimagaanni ernumanaatilimmik pissusilersorneq paasineqarnerusinnaavoq. Tamatuma saniatigut meeraq kinguaassiuutitigut ernumanaatilimmik imal. killissamik qaangiisumik pissusilersortoq misigigukku – meeraq nammineq meeqqallu allat illersorniarlugit qanoq qisuariarnissat ilisimasariaqarpat. Meeqqami kinguaassiuutitigut ernumanaatilimmik pissusilersorneq, meeqqap nammineq kinguaassiuutitigut iliuitsinik killissamik qaangiisunik misigisaqarsimanageranik allatigulluunniit sumiginnagaasimaneramik isumaqarsinnaagajuppoq.

Taamaammat meeqqat killissamik qangiisumik pissusilersornerat maluginiassavat iliuseqarfigalugulu.

Meeqqat peqqinnartumik atoqatigiinnermik inerisaanerat

Meeqqat kinguaassiuutitigut pissusilersuutaat ineriartortuarput. Pinnguarnikkut allanillu peqateqarnikkut ineriartortarput. Meeqqat taamaalillutik iliuusissatut misigisassatulluunniit kajungerisaqarnertik- kajungerinngisaqarnertillu misigisarpaataaq. Imaassinnaavoq illit inuusuttoq tuppallersarniarlugu ersaagut tagiarit, inuusuttullu qisuariaammigut attorneqarnerup iluarinera takutikkaa. Imaassinnaavortaaq meeraq mamarinngisaanik nerisinniakkat qissasertoq. Taakku meeqqat suut nuannarinerannik suullu nuannarinninnerannik qanoq oqaatiginnessinnaanerannut assersuutaapput. Meeqqat kinguaassiuutitigut peqqinnartumik ineriartorsinnaassappata killissasa qaangerneqannginnissaat pisariaqarpoq. Meeqqap peroriartornermini inersimasut iluarinngisamik iliornerat misigiguniuk, inuit iluarinngisamik iliuseqarnerat ajunngitsutut ilikkassavaa. Imaassinnaavoq inersimasoq kajungerinngisamik eqitaarisoq, kunissuisoq ersakkullu tagiartuisoq. Tamatuma inuusuttutut inersimasutillu misigisanut nuanniitsunut naaggaarnissaq ajornarnerulersissavaa.

Meeqqat ilaanni kinguaassiuutinut tunngatillugu oqaatsinik, sammisanik pinnguaatinillu soqutiginnilersinnaasarput. Meeqqat minnerit annerillu kinguaassiuutinut tunngatillugu pinnguarnerisa sammisaqarnerisalu nakkutiginissaat illit ilinniagalittut suliassaraat. Inersimasunit akuliuffigineqaratik nakkutigineqaratillu pinnguaqatigiissinnaanerat inissaqassammat, meeqqat nakkutigiuanissaat isumaanngilaq. Meeqqalli akornanni misigisinnaasat maluginiakkallu naalaarsinnaavatit, arlaannillu eqqumiigisaqaruit ernumagisaqaruilluunniit misissuinerulerlutit.

Ilinniagalittut meeqqanik peqqinnartumik kinguaassiuutitigut ineriartornisamat ingerlariaqqinnissamat ilitersueqataaissaq illit aamma pisussaaffigaat. Inersimasutut meeqqat misileraaneranni assigiinngitsorpassuuartigut qiimmassaanissaq tunngavilersuinissarlu pikkoriffiuvoq, kinguaassiuutigulli pissusilersorneq pineqarpat, ilaatigut suut eqqortuunerat suullu eqqortuunnginnerat meeqqanut paasiniagassanngortinneqartarput. Inersimasulli meeqqani kinguaassiuutitigut pissusilersornerup peqqinnartup suuneranik, suut ajunnginnerannik killissallu sumiinneranik paasinninnissamat annertuumik pisussaaffeqarput. Illit ass. iluarisap iluarinngisalluunniit qanoq meeqqamit misigineqarneranik oqaasertaliisinnaavutit, meerarlu misigissutsimilik oqaasertaliinissaanut ilinniartillugu.

Tulliuttumi qanoq kinguaassiuutitigut pissusilersornerup peqqinnartup meeqqani ukioqatigiiaani assigiinngitsuni ineriartorsinnaanera nassuiarneqassaaq². Immikkoortup matuma ilaani tulliuttumi kinguaassiuutitigut ernu-
manaatilimmik pissusilersorneq paasisaqarfiginerusinnaavataaq.

Naalungiarsuit

Naalungiarsuit suut iluarusunnarnerannik suullu iluaannerannik malussarsinnaallutik inunngortarput. Naalungiarsuit ineriartorsinnaanissamat qaninnerqarnissaq tungiorneqarnerlu pisariaqartippaat. Naalungiarsuup inummut al-
lamut atassuteqarnera ineriartorneranut aniguinissaanullu tunngaviuvoq.

Naalungiarsuit kinguaassiuutikkut asattorneqarnerup imal. nangilersorneqarnerup iluartutut misinnarsinnaanera erniinnaq paasissavaat. Naalungiar-
suk aneq immi-
nut attu-
uasinna-
avoq at-
tuuaneqar-
nerlu iluar-
usuutigal-
ugu. Naal-
ungiarsul-
li ilisima-
aralugu im-
minut sun-
niivigini-
arsinnaan-
ngilagu. Naal-
ungiarsu-
up nukim-
minik aq-
utsisinna-
anera eq-
qaamasin-
naassusa-
alu tam-
atunnga-
suli iner-
issiman-
ngilluinar-
put. Naal-
ungiar-
suk inun-
guutsimi-
nik imer-
usunnert-
ut kaan-
nertullu-
pissusi-
samisoor-
tigisumi-
k perus-
suseqar-
poq, taan-
naavorlu-
ersersin-
neqartar-
toq.

Naalungiarsuup angajoqqaami qisuariaataasigut kinguaassiuutitigut pissu-
silersornertik meerarpaluttoq ajunnginnersoq ajornersorluunniit malugisar-
paat. Kissalaamik soqutiginninnermillu qisuariarnermi meeqqap kinguaassiu-
utitigut pissusilersornerup ajunngitsuunera ilikkassavaa, tamannalu peq-
qinnartumik ineriartortitseqataassaaq. Kanngusunermik qisuariaraanni

2 Petersen, C.M. (2016): Kalaallit Nunaanni meeqqanik inuusuttunillu kinguaassiuutitigut atornerluinerit. Upalungaarsimaneq, meeqqanik oqaloqateqarneq, ilisimasanik paarlaasseqatigiinneq. Nuuk, Saaffik.

imal. meeqqap alapernaassusaa takkuitsooranni, tamanna isumassaarunermik imal. kinguaassiuutitigut pissusilersornerup eqqunngitsuuneranik inerteqqutaaneraniilla paasinninnermik nassataqartarpoq. Kingulleq nammineq killissat eqqarsaatigisimanninnerannut atassuteqarsinnaavoq. Qisuariarneq pitsaavallaanngitsoq tassaasinnaavoq meeqqap assaata peersipallanera immaqalu naveersineq. Qisuariarneq naleqquttoq tassaasinnaavoq qungujulluni iluarineraanik aperineq.

Marluk pingasullu akornanni ukiullit

Marluk pingasullu akornanni ukioqalernermit meeraq ass. usummi tasittaarneragut imal. issiavimmi ukamarnikkut siunnerfeqarnerusumik imminut iluarusutsissinnaavoq. Meeqqalli nammineq sulerinini (meerarpaluttumik tissassarneq/tagiartorneq) ilisimannngilaa, taamaallaalli iluurtutut misinnarnera nalunngilaa.

Meerarpaluttumik tissassarneq/tagiartorneq ersarippallaalerpat allanulluunniit peqqusiileqinarsippat, meeraq ikinngutinnersumik allamut saassarneqarsinnaavoq. Inersimasut tissassarnerup/tagiartornerup suuneranik paasinnittariaasaattut iliutsini meeqqap nammineq paasisinnaanngimmagu, naqqinneqarnini paasisinnaanaviannngilaa. Tamatumunnga taarsiullugu meeraq allamik sammisaqarnissaanik ilitsersoruk imal. allamut saasaruk. Ineriartornerani pisuni allani tamatuma meeraq ikiussavaa. Meeqqat sumi qaqugulu imminut inertinniarnissaq ajunnginnersoq ilikkassavaat paasillugulu. Ilitsers-

sorneqarnikkut peqqusilleqinartut imal. inuit allat killissaannik qaangiinerit pitsaalinissaannut meeraq ikiorsinnaavarput.

Pingasut sisamallu akornanni ukiullit

Meeqqat pingasut sisamallu akornanni ukioqaleraangamik inuiaqatigiinni inooqataanermi ileqqunik ilinniartinneqalersarput. Ass. meeqqat suna pillugu nerinermi kusanartumik pissusilersornissaannik oqaasipilunnginnissaannillu oqaluuneqartarput. Inuttut inooqatigiinnermi aalajangersimasunik inuit malittariaqagaannik maleruagassaqarpoq, tamanna timimut inuttut inuuner-mut kinguaassiuutitigullu pissusilersornermut tunngatillugu atuupportaaq.

Meerarisap killiliisinaanissaanut ilitser-suunnera, meeqqap avatangiisiminit ajortumik qisuariarfigineqannginnissaanut peqataasinnaavoq. Ass. meeqqat tissassaraangamik/tagiartoraangamik susarnerat pillugu oqaloqatigineqarsinnaapput. Ass. meeraq imminut attuanerup iluarusunnartuunera nalunagu kisiannili inuup nammineq pigigaa kisimiillunilu taamaalior-toqartartooq oqarfigineqarsinnaavoq. Taamaalilluni allat killissaannik qaangiinnginnissamik ataqqinnineq meeqqap ilikkassavaa.

Meeqqat taama ukiullit nakorsaasaartarnerat – atoqatigiittuusaartarnerallu pissusissamisoorpoq. Meeqqat atisaajarsinnaapput imminnullu attuallutik. Taama pinnguarnermi meeqqat suna iluarusunnartooq sunalu taamaanngitsoq ilikkartarpaat, inuit assigiinngitsunik timeqarnerat timimikkullu assigiin-

ngitsunik killissaqarnerat paasisarpaattaaq. Pinnguarneq paasigukku pinnguaallu ajunngitsuunersoq ernumassutigilerlugu, pinnguarneq nuannerner-soq apeqqutigisinnaavat tamarmillu nuannaarnissaat isumagalugu. Pinnguarneq ajorpat, meeqqat mianersornissaannik imal. nuannarinngippassuk naaggaarnissaannik ilitersorsinnaavatit.

Atuartoq

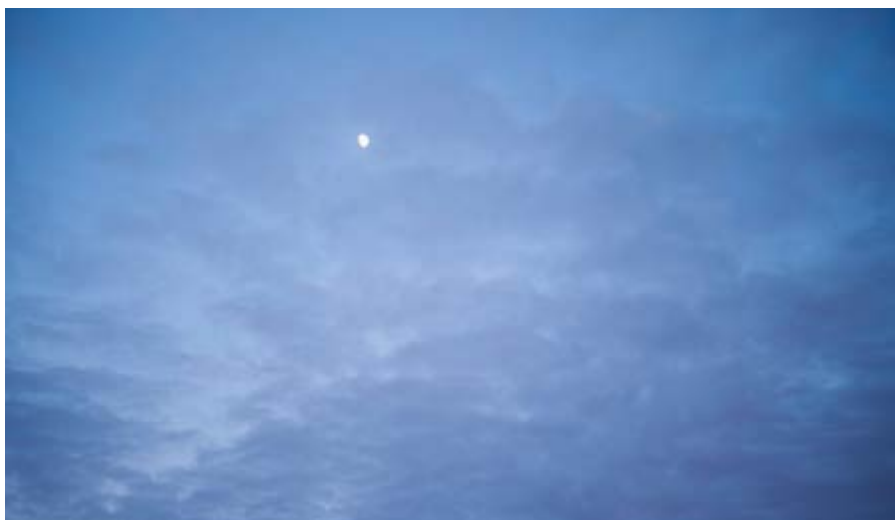
Meeraq atualeruni siornatigutut kinguaasiuutitut tunngasunik pinnguarnermik soqutiginnippallaarunnaartutut pissuseqalissaaq. Tamatuma meeqqap inuup nammineq inuuneranut kinguaasiuutitigullu ileqqulersuutitut tunngatillugu ilikkagaqarnerusimanageranut attuumassuteqarnissaa ilimanarpoq. Meeqqalli atuartut mikinerminiit takorluukkanik, inussanik, akitsinik il.il. misileraanerunerannik isumaqarpoq.

Taama ukioqarnermi angutaassuseq/arnaassuseq ineriartortarpoq, meeqqallu qingasaarussinnaapput assullu imminnut persaralutik. Taama ukioqarnermi meeqqap kinaassutsini timinilu ilinniartarpei. Meeqqat inuusuttuaranguleraangamik aqqanillit aqqaneq marlullu akornanni ukioqaleraangamik imminnut inertissinnaasarput.

Inuusuttuaraq

13-it 19-illu akornanni ukiulik timikkut malusarneq kinguaasiuutitigullu eqqarsaatit iliuitsillu imminnut atassuteqarnerannik ilisimaarinnittarpoq.

Ass. assinit kinguaassiuutinut tunngasunit, filminit oqaatsinillu sunnerneqarsinnaaneq nalunngilaa. Tamatuma nalaani inuusuttuaqqap ajornanngip-pat aappaqarluni kinguaassiuutitigut pissusilersornerminik misileraanissamut kajungilersarpoq.

Piffissami tamatumani pissutsit pingaarutillit allat ineriartornerannissaq inuusuttuaq immikkut misikkarissuusarpoq. Taakku tassaasinnaapput kinguaassiuutitigut pissusilersorneq pillugu paasissutissikkusukkukku, atuakkat paasissutissalluunniit allat meeqqamut tassunga peqqusiileqinanginnerusinnaasut aqqu-tigalugit ajornannginnerpaajusinnaavoq. Tamatumali kinguaassiuutitigut pissusilersorneq pillugu inuusuttuaqqap oqaloqatiginissaanut unitsissanngilaatit. Kinguaassiuutitigut pissusilersorneq pillugu ammasumik toqqaanartumillu meeqqat annerit oqaloqatigisinnaavatit. Meeqqat ineriartornerminni apeqqutinut taamaattunut tunngatillugu ammaffigineqartut, kinguaassiuutitigut pissusilersorneq pillugu – aamma meeraq killissamik qaangiisumik misigisarparpat apeqquteqarnissaq oqaloqatigiissuteqarnissarlu ajornannginnerutissavaat. Soorluttaarli inuunermi apeqqutini allani taamaassasoq, apeqqutit tamakkerlugit akerusunngikkaanni aamma ajunngilaq. Taamaattoqartillugu suna patsisaanersoq nassuiarneqaannassaaq – ass. apeqqutigineqartoq inummut namminermt tunngasoq akissagaannilu ileq-qorissaarnikkut eqqunngitsuliornerussasoq isumaqaraanni.

PIVIUSUUTITAQ

Ilinniarnertuunngorniarfimmi iliniartitsisup qanoq ililluni inuusuttut kinguaassiuutitigut pissusilersuutaannut tunngatillugu isumaliutersuuteqarsinnaananut iliuseqarsinnaananullu assersuut ataani nassuiarneqarpoq:

Inuk 17-inik ukiulik

Ilinniarnertuunngorniarfimmi ilinniartitsisup ullut arlaanni Inuk pisarnerminiit nipaannerusoq oqaluuppaa. Taamaammat ilinniartitsisup Inuk qanoq innersoq aperaa. Inuk eqqarsaateqarsimalluni oqarpoq. Ilinniartitsisup eqqarsaataa sunaanersoq apeqqutigaa. Inuk ulluni makkunani atoruminaatsorsiuinnarluni oqarpoq, oqaluseriومانagulu. Ilinniartitsisup Inuk eqitaarsinnaanerini aperaa. Inuk akuersivoq.

Ulloq taanna kingusinnerusukkut sulisut ataatsimiipput ilinniartitsisullu Inuk pillugu maluginiakkani oqaloqatigiinnertillu suleqatiminut oqaluttuarai. Ilaat tamatumunnga assingusumik malussarsimangillat, ilinniartitsisullu tulliani ataatsimiinnissap tungaanut nakkutiginerulaassagaa isumaqatigiissutaavoq.

Ullut marluk qaangiummata ilinniarnermi takusassarsiornermi unitsiarnermi Inuk ilinniartitsisup sanianut ingippoq. Inuup nukappiaqqamik allamik nuannarisaqalersimanerminik ilinniartitsisoq oqaluttuuppaa. Ilinniartitsisup taama ukioqarluni kinguaassiuutitigut pissusilersornerup nalornissutaasinnaanera taama misigippat pissusissamisoorneranik Inuk oqaluttuuppaa. Suiaaqatiminoortuusimassaguni qanoq iliornissani Inuup apeqqutigaa. Qaqugu allanut oqaatiginissaa nammineq aalajangissagaa namminerlu kia qaqugu tamatumunnga ilisimatinnissaa aalajangissagaa, ilinniartitsisup akivaa. Ilinniartitsisup Inuk pisariaqartitsiguni sukkulluunniit oqaloqatiginikkiartorsinnaasoq oqarfigaa. Inuup nuannaarpasiluni oqiliallassimarpasillunilu klassimi atuaqatini arpalluni ornippai.

Oqaloqatigeereernerup kingorna ilinniartitsisoq eqqissiimineruvoq. Ilinniartitsisup Inuk kinguaassiuutitigut pissusissamisoortumik ineriartortutut pissusissamisoorluinnartumillu qaangiukkumaartumik kinguaassiuutitigut pissusilersorneq arnaassuseq angutaassuserluunniit pillugit paatsiveerusimaarunartoq misigaa. Ilinniartitsisup tulliani ataatsimiinnermi kingorna Inuk oqaloqatigeqqikkamiuk eqqissisarneqarsimanini er-numajunnaarsimaninilu oqaluttuarai. Allanut isertuussamik oqaloqatigiinnerummat ilinniartitsisullu isumaa naapertorlugu kinguaassiuutitigut

pissusilersorneq inuup nammineq susassarimmagu, kia suna ilisimassagaa Inuup nammineq aalajangigassarimmagu, ilinniartitsisup oqaluttuarinngilaa. Ilinniartitsisup Inuup pisarnermisut nuannaartuunera ammasuuneralu tamarmik maluginiaannassagaat oqaatigaa.

- Inuup kinguaassiuutitigut peqqinnartumik ineriartornera isumaqataaffigaasiuk?
- Illit Inummik oqaloqateqarneq qanoq ingerlassimassagaluarpik?
- Sulisut ataatsimiinnerini qanoq oqaluttuassagaluarpit?

MEEQQAT INUUSUTTULLU KINGUAASSIUUTITIGUT ERNUMANAATILIMMIK KANNGUTAATSUMILLUUNNIIT PISSUSILERSORTUT

Meeqqat ilaanni kinguaassiuutitigut ineriartorneq allangortarpoq meerarlu ernumanaatilimmik imal. killissamik qaangiisumik kinguaassiuutitigut pissusilersortarluni. Ilinniagalittut meeqqat kinguaassiuutitigut pinnguarnnerisa pissusilersornerisalu tassalu meeqqat tamarmik pinnguarnnermi nammineq piumassutsiminnik peqataanersut, iluarusunnersut imal. ilaat pinnguaqataa-nissamut pinngitsaalisaanersut maluginiarnissaat pingaaruteqarpoq. Meeqqat annerit inuusuttuaqqallu ass. pitsaasumik, naligiimmik inuusuttuaqqap akuuffigisaanik oqaloqatigeeriaaseqarnersut ataatsimooriaaseqarnersullu-imal. naligiinnginnermit akerleriittut pissaaneqartutullu inissisimanermik sunnerneqarnerisa maluginiarnissaa pingaaruteqarpoq.

Kinguaassiuutitigut ernumanaatilimmik pissusilersornermiit kinguaassiuuti-gigullu kanngutaatsuliornermut ikaarsaartoqarsinnaavoq. Meeraq ataaseq arlallilluunniit nakuuserneq sioorasaarinerlu imal. pissaaneqarneq atorlugit meeqqamut allamut kinguaassiuutitigut iliuuseqarniarnerat, kinguaassiuuti-gitigut kannguttaatsuliornertut taasarparput. Kinguaassiuutitigut iliuuserini-akkat naammassineqanngippata meeqqalli pissusilersornermigut iliutsimi-gullu killissaminik qaangiigajunnera, kinguaassiuutitigut ernumanaatilimmik pissusilersornerit taasarparput. Kinguaassiuutitigut ernumanaatilimmik pissusilersorneq tassaasinnaavoq meeraq allanik pinnguaqateqarnermini meeraqatimi timaasa ilaanik nammineq kisimi susassarisaanik attuiniarneq. Meeqqap meeraqatimi timaata namminneq kisimi susassarisaanik attuippat, ernumanaatilimmik pissusilersornerinnaajunnaarluni, kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliorninngusaaq.

Piffissaagallartillugu qisuariarnissaq pingaaruteqarpoq

Killissamik qaangiilluni pissusilersornerit arlaat suna pineqaraluarpalluunniit ernumanerit tunngavigalugu iliuseqarnissat pingaarnerpaavoq. Kinguaassiuutitigut ernumanaatilimmik pissusilersornerup siusinnerusukkut qisuariarfigiaarneratigut meeqqap peqqinnarnerusumik kinguaassiuutitigut ineriartorsinnaanissaanut periarfissat annertusiartortarput. Taamaaliornik-kut taaq meeqqap qaangiinerunngitsumik pissuseqaleriartornissaa pitsaaliorneqartarpoq, tamatumalu peqatigisaanik meeqqat allat kinguaassiuutitigut kanngutaatsuliorfigineqarnissamat illersorneqassallutik.

Meeqqat kinguaassiuutitigut killissamik qaangiiffigisat meeqqallu meeraqatiminnut taama pissusilersortut, inuttut inooqataanermi piginnaasamik nukittorsarneqarnissaannut ikiorneqarnissaq pisariaqartippaat. Tassalu killissat maluginiarnissaannut oqaatiginissaannullu allallu killissaanik takunnissinnaanissamat ataqqinninnissamullu piginnaasaat.

Taamaammat malugisat allatnornissaat allanullu oqaluuserinissaat ajunngiluinarpooq. Taamaalillutillu illit ilinniagalittut taama pissusilersornerup sumik patsiseqarnera alapernaaffigissavat. Taamaammat taama pissusilersornerup sumik patsiseqarnera meeqqamat oqaloqatigiissutiugiuk. Meeqqap pinguaatinik kinguaassiuutitigut iliutsinik issuaanertalimmik nakkutilliinarnermik, meeqqanik allanik pinngitsaaliinarnertalimmik nikassaaniarnertalimilluunniit pinnguarnera maluginiartariaqarportaaq. Meeqqap pissusilersornera takugukku tusarukkuluunniit, meeqqamik oqaqqissaarinikkut pissusilersornerullu taamaattup sooq pissusissamisuunnginneranik oqaluttuussinikkut akuliutissaatit. Meeqqap tamatumunnga taarsiullugu qanoq pissusilersornissamik paasinninnissaanut ikiussavat³.

Allatut oqaatigalugu taamaattoqarnerani meeqqap kinguaassiuutitigut atornerlugaaneranik ernumassuteqarnertulli iliortoqassaaq. Meeqqap pissusilersornera maluginiarneqassaaq, meeraq qanoq innera pillugu oqaluunneqassaaq, meeqqallu pissusilersornera qanorlu ingerlanera ernumassutaappata nalunaaruteqarluni.

Meeqqap kinguaassiuutitigut ernumanaatilimmik pissusilersornera, nammineq kinguaassiuutinut tunngatillugu pisunik akuuffigissallugit suli inerilluarsimaffiginngisaanik – tassalu meeqqap kinguaassiuutitigut atornerlugaasimasinnaaneranik patsiseqarsinnaavortaaq. Meeqqap ukiukippallaarluni por-

3 Kikuchi, J. (1995): When the offender is a child: Identifying and responding to juvenile sexual abuse offenders.

nomut tunngasunik sunnerneqarsimanera assersuutitut taaneqarsinnaavoq. Tamanna meeqqap nammineq ukiuminut naleqqutinngitsumik kinguaassiuutitigut ilisimaligai pissusilersornikkut qisuariarneranik kinguneqarsinnaavoq. Meeraq kinguaassiuutitigut pissusilersornikkut tuppallersarneqarnissamik qaninneqarnissamillu ujartuisinnaavoq, immaqaluunniit sumiginnagaanerup kingunerisaanik kamassaqaarneq annilaanganerluunniit takutissavaa.

Meeqqap kinguaassiuutitigut atornerlugaasimanera pasitsaakkukku, immikkoortut aappaanni iliuuseqarfiginninnissamut tunngasumi qanoq iliornissat annertunerusumik paasisassarsiorfigisinnaavat.

Meeqqat akornanni pissusilersuutit suut pissusilersuutimikkut ernumanaateqarsinnaanerat nalornissutigigukku, JanusCenterip ernumanassutsimut uuttuutaa atorsinnaavat. Immikkoortut sisamaanni sumi ikiortissarsisinnaneq najoqqutarisallu annertunerusunik paasisaqaarfigikkit.

Inersimasut kanngutaatsuliortut

Meeqqat meeraqatiminut kisimik kinguaassiuutitigut kanngutaatsuliortangillat; inersimasut aamma taamalior tarput. Taamaakkaluartoq meeqqani kanngutaatsuliortunisulli inersimasuni kanngutaatsuliortarnerup atuunera oqaatigineqassaaq – tassalu taakkuusinnaanerat sumiginnagaasimasut kinguaassiuutitigullu atornerlugaasimasut, kanngutaatsuliornermillu qisuariartut.

Kannguttaatsuliortut assigiinngitsuunerisa ilinniagalittut ilinnit ilisimaneqarnissaa pingaaruteqarportaaq. Kanngutaatsuliortoq tassaasinnaavoq anaanaq asannittoq isumassuinermik kanngutaatsuliornermillu immikkoortitsisinnaanngitsoq. Meeqqap attavigisartagaasa ungasinnerit ilagisinnavaat aalakooppallaaraangami kannguttaatsuliortartooq. Aataajusinnaavoq nammineq kanngutaatsuliorfigineqarsimasooq, nammineq meeqqaminut kanngutaatsulior tarsimasooq maannalu aamma ernuttaminut kanngutaatsuliortooq. Sungiusaasuusinnaavoq asanninneq tunngavigalugu atassuteqarso rinnittoq taamaammallu meeqqap killissaanik qaangiisooq.

Kanngutaatsuliorneq unitsineqarsinnaappat, meeqqat allat kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsinnaanerat pitsaaliorneqarsinnaavoq kanngutaatsulior torlu nammineq pitsaaneruseqarfiginninnissamut ajornartorsiuteqarfiginninneruseqarfiginninnissamut inuunneqalersinnaalluni.

IMMIKKOORTUT 2: ILIUUSEQARNEQ

Sullissisut meeqqanut inuusuttunullu attaveqartut, meeqqap kinguaassiutitigit atornerlugaanermut ersiuteqarneratigit qisuariaateqarneratigitlu imal. tamatuminnga nammineq oqaluttuarneratigit maluginialersinnaavaat.

sullissisut meeqqap kinguaassiutitigit atornerlugaaneranik pasitsaassipapata ilisimasaqalerpataluunniit, kinguaassiutitigit atornerluinerit unitsin-neqarsinnaaqqullugit meerarlu pisariaqartitaminik ikiorneqarlunilu taper-sersorneqarsinnaaqqullugu iliuuseqarnissaat pingaaruteqarpoq.

Najoqqutassiap immikkoortuani matumani sullissisup iliuuseqarnissamut pisussaaffiat nassuiarneqarpoq, meeqqamik kinguaassiutitigit atornerluineq pillugu nalunaarummik tigusaqarnermi kommunip iliuuseqarnissamut pisussaaffeqarnera nassuiarneqarportaaq.

NALUNAARUTEQARNEQ

Meeqqap kinguaassiutitigit atornerlugaaneranik pasitsaassinermi ilisimasaqalernermiluunniit, kommuni nalunaarfigineqassaaq. Nalunaaruteqar-neq tassaavoq meeqqap ikiorneqarnissamik taper-sersorneqarnissamillu pisariaqartitsineranik kommunimut paasissutissiineq. Kommuni oqarasu-aatikkut, nammineq takkunnikkut allakkatigulluunniit nalunaarfigineqarsin-naavoq. Nalunaaruteqartussaataanerit assigiinngitsut marluupput. Nalin-ginnaasumik sakkortusisamillu nalunaaruteqartussaataaneq.

NALINGINNASUMIK NALUNAARUTEQARTUSSAATITAANEQ

Meeqqap inuunerissusaanik, peqqissusaanik ineriartorneranillu ajoqusiisu-nik inuuneqartoq ilisimaarineqalerpat kommunimut nalunaaruteqarnissamut innuttaasut tamarmik pisussaaffeqarput akisussaaffeqarlutillu. Ass. innut-taasup meeqqap kinguaassiutitigit atornerlugaanera ilisimasaqarfigiler-pagu taamaattussaassaaq.

SAKKORTUSISAMIK NALUNAARUTEQARTUSSAATITAANEQ

Sulisut meeqqanut inuusuttunullu tunngasunik suliallit (atuarfimmi, meeq-
qerivinni, peqqinnissaqarfimmi il.il.) meeqqap immikkut tapersorsorneqar-
nissamik pisariaqartitsineranik pasitsaassaqaqarunik imal. ilisimasaqaqarunik
kommunimut sakkortusisamik nalunaaruteqartussaataapput. Meeqqap
kinguaassiuutitigut atornerlugaanera upperissallugu tunngavissaqarpat
taamaattoqassaaq. Naak sullissisut sulinerminnut atatillugu nipangiussisus-
satitaagaluit meeraaq pillugu ernnummateqaqarunik kommunimut nalunaaru-
teqarnissamut pisussaataapput. Nalunaaruteqartussaataitaaneq nipangi-
ussisussaataitaanermiit pingaarneruvoq.

Tamanna sulitillutit sakkortusisamik suliffiullu avataani nalinginnaasumik
nalunaaruteqartussaataitaaninnik isumaqarpoq.

KINAASSUSEQ ISERTUULLUGU NALUNAARUTEQARNERIT

Nunatsinni inuiaqatigiinnguani ikittuni nalunaaruteqartussaataitaanerup
eqquutsinnissaa amerlasuuni ajornakusoorsinnaavoq. Taamaammat kinaas-
sutsimik isertuussilluni nalunaaruteqarsinnaanissap periarfissaanissaa
kommunillu kinaassutsimik isertuussilluni nalunaarutit, atsiornilittulli sulia-
rissagai inatsimmi aalajangersarneqarpoq. Tamanna nalunaaruteqartup ass.
meeqqap ilaqaataanit malersorneqaqarunissaq annilaanngatigisinnaammagu
imal. meeraq ilaqutarisinnaammagu, nalunaarutip annaaneqassannginnera-
nik isumaqarpoq.

Meeqqat tapersersorneqarnissaannut inatsimmi nalinginnaasumik sakkortusisamillu nalunaaruteqartussaataaneq pillugu allassimasut uani atuarsinnaavatit:

KAPITALI 5

NALUNAARUTEQARTUSSAATITAANEQ

Nalinginnaasumik nalunaaruteqartussaataaneq

§ 15. Innuttaasoq kinaluunniit ilisimasaqaleruni meeqqap ingerlallu-
annginneranik, peqqissusianik ineriartorneranilluunniit navianartor-
siortitsisumik meeqqap inuunermi atugaqarneranik kommunalbesty-
relsimut nalunaaruteqarnissamik pisussaaffeqarpoq.

Imm. 2. Sapaatip akunnera qaangiutsinnagu nalunaarutiginninneq
tiguneqarpat kommunalbestyrelse innuttaasumut allakkatigut
ilisimatitsissaaq nalunaarutiginninneq tigusimallugu.

Nalunaaruteqarnissamut pisussaaffik sakkortunerusoq

§ 16. Innuttaasoq kinaluunniit isumaginnittoqarfimmi, atuarfeqarfim-
mi peqqinnissaqarfimmiluunniit kiisalu ulluunerani paaqqinnittarfinni
sulisunut sulinerminut atatillugu Inatsisartut Inatsisaat una malillugu
meeqqamik ikiorserneqarnissamik pisariaqartitsisumik ilisimasaqale-
runi, kommunalbestyrelsimut ingerlaannartumik nalunaaruteqarnis-
saminut sakkortunerusumik pisussaaffeqarpoq. Taamatuttaaq nalu-
naaruteqartussaataitaanermut pisussaaffik innuttaasunik qinikkanik
imaluunniit inuiaqatigiinnik sullissinermik tunngaveqartumik sulia-
qartunut atuuppoq.

Imm. 2. Aammattaaq imm. 1 malillugu nalunaaruteqartussaataaneq
aammattaaq atuuppoq sulisoq paasisaqarpat pasitsaassaqarpalluun-
niit angajoqqaanngortussat immikkut ikiorserneqarnissamik pisaria-
qartitsisut, tak. § 26.

Imm. 3. Sapaatip akunnera qaangiutsinnagu nalunaarutiginninneq ti-
guneqarpat kommunalbestyrelse sulisumut nalunaarutiginnittumut
allakkatigut ilisimatitsissaaq nalunaarutiginninneq tigusimallugu.

*Meeqqat tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat
nr. 20, 26. juni 2017-imeersoq, § 15 aamma 16.*

NALUNAARUTEQARTUSSAATITAANERMIK SUMIGINNAANEQ

Nalunaaruteqartussaataaneq innuttaasunut tamanut atuuppoq. Tamanna, ass. meeqqap kinguaassiuutitigut atornerlugaanera ilisimaneqarpat, kikkut tamarmik kommunimut nalunaaruteqartussaannermut ataatsimoorlutik akissusaafeqarnerannik isumaqarpoq.

Pisortat suliffeqarfiini sulisut sakkortusisamik nalunaaruteqartussaataaneermik eqqutitsinngitsut, ilatsiinnarnertut, suliassamik sumiginnaanertut taamaallunilu pinerluttulerinermi inatsimmi § 55, imm. 2-mik⁴ unioqqutitsinertut paasineqarnissaa naatsorsuutigisinnaavaat.

KINGUAASSIUUTITIGUT ATORNERLUISUTUT KINA PASINEQARPA?

Kina meeqqamut kinguaassiuutitigut atornerluisuunersoq apeqqutaalluni assigiinngitsunik maluginiagassaqaarsinnaavoq. Meeraq alla kinguaassiuutitigut atornerluisuuppat, meeqqat taakku marluk nalunaarutigineqassapput. Meerarmi inuusuttorluunniit meeqqamut allamut kinguaassiuutitigut atornerluisoq, meeqqatulli kinguaassiuutitigut atornerlugaasutut tapersorsorneqarnissamik pisariaqartitsivoq.

Meeqqap angajoqqaavi imal. qanimut isumassuisui, meeqqaminnut kinguaassiuutitigut atornerluisuuppata, suliap misissuiffiginnginnerani angajoqqaat kinguaassiuutitigut atornerluineq pillugu oqaqqusinatik meeqqamik siora-saarisinnaanerisa maluginiarnissaa pingaaruteqarpoq. Taamaammata angajoqqaat pasitsaassineq ilisimanninnerluunniit pillugit oqaloqatigineqassanngillat.

Sulisuq meeqqamut kinguaassiuutitigut atornerluisuuppat, qullersanut atassuteqarluni suliap taamaattup qanoq iliuseqarfiginissaanut ikiortisarsionnissaq isumasioqateqartarnisarlu pingaaruteqarpoq. Suliat sulisunut meeqqanik kinguaassiuutitigut atornerluisunut tunngasut, meeqqamut isumaginnikkut suliassaammata, suliaq sulisumut tunngasuummat sulisullu suleqatai aqutsisullu sulisumit tatiginnikkunnaarsitaanermik misigissutsikkut eqqorneqartarnerat pissutaalluni, iliuseqarfiginissaat ajornakusoorpoq.

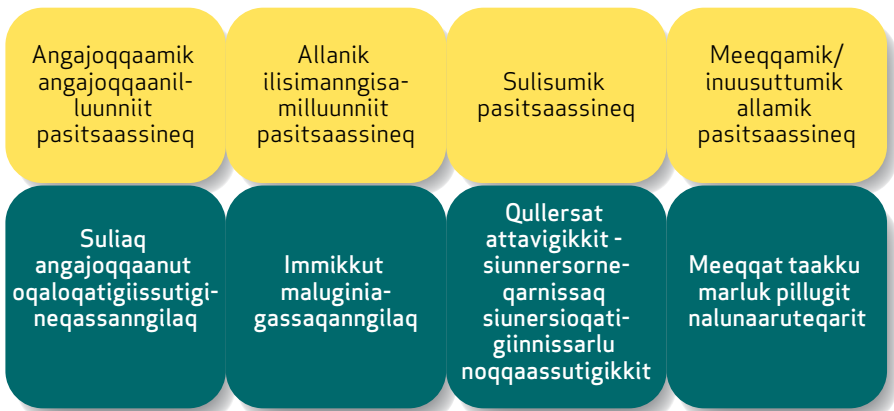
⁴ Nalunaarut Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermi inatsimmi nr. 306, 30. april 2017-imeersoq.

Suliaq taamaaqataani qanoq iliornissat nalornissutigigukku sumut saaffigin-
nittoqarsinnaanera immikkoortut sisamaanni sumi ikiortissarsisoqarsinnaa-
nermut tunngasumi annertunerusunik paasisassarsiorsinnaavutit.

Inuk alla ilisarisimangisarluunniit kinguaassiuutitigut atornerluisuuppat
immikkut ittunik maleruagassaqaqngilaq. Suliaq taamaattoq suliatut alla-
tulli meeqqap tapersorsorneqarnissamut immikkut pisariaqartitsineratulli
iliuuseqarfigineqassaaq.

Taamaammat sullissisup meeqqamik kinguaassiuutitigut atornerluinermik
nalunaarusiortussap, kinguaassiuutitigut atornerluisutut kiap pasineqarne-
rata isumaliutiginissaa, immikkullu suut maluginiarnissaannik paasiniaanis-
saa pingaaruteqarpoq.

Kina pasineqarnersoq apeqqutaalluni maluginiagassat assigiinngitsut ataani
skemanngorlugit takussutissiissutaapput.

KOMMUNI NALUNAARUTISIGAANGAT

Inatsit naapertorlugu meeraq immikkut tapersorsorneqarnissamik pisaria-
qartitsisoq pillugu kommuni nalunaarummik tigusaqaruni iliuuseqarnissa-
mut pisussaaffeqarpoq. Meeqqap kinguaassiuutitigut atornerlunneqarnera
pillugu pasitsaassinissamut ernumanissamulluunniit tunngavissaqarpat,
kommuni immikkut pisussaaffeqarpoq.

NALUNAARUTIP TIGUNEQARSIMANERANUT UPPERNARSAAT

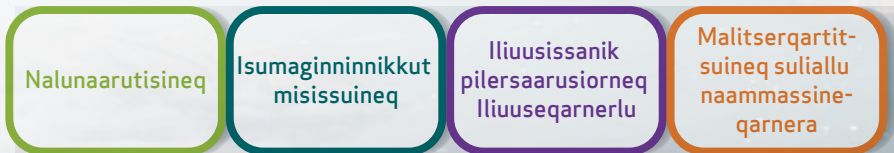
Kommuni nalunaarummik tigusaqaruni taassuma tiguneraniit kingusinnerpaamik sap. ak. qaangiunnerani tiguneranut nalunaaruteqartumut uppernarsaammik nassiussinissamut pisussaaffeqarpoq.

ISUMAGINNINNIKKUT MISISSUINEQ

Kommuni nalunaarummik tigusaqaruni isumaginninnikkut misissuinissaq pisariaqarnersoq aalajangissavaa. Isumaginninnikkut misissuinerup meeqqap pisariaqartitaa takutissavaa, meeqqamullu eqqortumik tapersersuinisamik toqqaasoqarnissaanut peqataassalluni. Tamatuma kingorna kommuni meeqqamut tunngatillugu iliuusissamik pilersaarusiussaaq.

Iliuusissanut pilersaarut meeqqap qanoq tapersersorneqarnissaanik ataatsimut isiginnilersitsivoq qaqugulu tapersersuinerup naammassineqarnissaata naatsorsuutigineqarnissaa tassani nassuiarneqarluni. Meeqqap tapersersorneqarnerani kommuni malitseqartitsinissamut pisussaaffeqarpoq. Kommunip isumaginninnikkut misissuinermi iliuusissatullu pilersaarummik suliaqarnermi meeraq ilaqutaalu peqataatissavai.

Kommunip suleriaasaa ataani takutinneqarpoq:

NALUNAARUTIT MEEQQAMIK KINGUAASSIUUTITIGUT ATORNERLUINERMUT TUNNGASUT

Nalunaarut meeqqap kinguaassiuutitigut atornerlugaanerani pasitsaassinermik kinguneqarpat, kommuni ingerlaannaq iliuuseqassaaq. Tamanna kommunip isumaginninnikkut misissuinissaq pillugu ingerlaannaq aaljangiinissaanik, ingerlaannaq meeqqamik tapersiinissaanik pasitsaassinerullu politii-nut nalunaarutiginissaanik isumaqarpoq.

Meeqqat tapersorsorneqarnissaat pillugu inatsimmi nalunaarutiginninnermi kommunip iliuuseqartussaana pillugu allassimasut uani atuarsinnaavatit:

Nalunaaruteqarnermi kommunip iliuuseqarnissamut pisussaffia

§ 19. Kommunalbestyrelsi nalunaarummik tigusaqaruni, tak. §§15, 16 imaluunniit 17, akunnerit 24-t iluanni isumaginninnikkut misissuititsinissamik tunngavissaqarnerisooq aalajangiiffigissavaa tak. §45.

Imm. 2. Imm. 1 naapertorlugu kommunalbestyrelse isumaginninnermi sullissinikkut misissuinerimik aallartitsinissamik aalajangiippat, taanna piaarnerpaamik aammalu nalunaarutip tiguneqarneraniit kingusinnerpaamik sapaatit akunneri marluk qaangiutsinnagit misissuineq aallartinneqassaaq.

Imm. 3. Nalunaarummik tigusinermi isumaginninnikkut misissuineq ikiuigallarnerlu ingerlaannartumik aallartinneqassapput, taamaattoq kingusinnerpaamik akunnerit 24-t iluanni, nalunaaruteqarnerup kommunalbestyrelsi pasitsaassaqartilerpagu uku pillugit:

- 1) paarsinerluttoqarsimaneranik,
- 2) meeqqamik imaluunniit illoqatigiinni inoqutigiit allat akornani nakuusertoqarsimaneranik imaluunniit siorasaarisoqarsimaneranik, imaluunniit
- 3) meeqqamik kinguaassiutitigut atornerluisoqarsimaneranik.

Imm. 4. naapertorlugu nalunaarummik tigusaqartoqarnerani, kommunalbestyrelse ingerlaannartumik politiiunut nalunaarutisineq pillugu nalunaarutiginnissaaq.

Imm. 5. Kommunalbestyrelsip iliuuseqarnissamut pisussaaffia, qulaani allassimasut imm. 1-imiit 4-mut naapertorlugit, aamma atuutissaaq kommunalbestyrelsip nammineerluni, tassalu nalunaaruteqartoqarnera tunngaviginagu, meeqqamut pissutsit ernumanartoqartut maluginiarpagit.

Meeqqat tapersorsorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 20, 26. juni 2017-imeersoq, §19.

KOMMUNIT AKUNNERMINNI NALUNARUTEQARTUSAATITANERAT

Ilaqutariit suliap ingerlanerani kommunit allamut nuuppata, kommunit kommunit nuuffigisaq nalunaarfigissavaa. Taamaaliornikkut meeqqap ilaqtariillu pisariaqartitaminnik tapersorsorneqaannarnissaat qulakkeerneqasaaq.

PIVIUSUUTITAQ

Matumani meeqqap kinguaassiuutitigut atornerlugaasimaneranik pasit-saassisoqarnerani, ilinniartitsisup kommunillu suliamut tunngatillugu qanoq iliuuseqarnerannut assersuut nassuiarneqarpoq:

Salik qulinik ukiulik

Saliup qulinik ukiullip pissusaata allanngornera ilinniartitsisup malugaa. Nipaappoq, matoqqalluni attavigiuminaallunilu. Ilinniartitsisup arlaannik ajortoqarnera Salik aperaa, Salilli oqarumangilaq. Ilinniartitsisup angajoqqaavi oqaluunniarlugit Salik oqarfigaa Salilli assut nuannaarunnaarpoq nillerlunilu: "Taamaaliussanngilatit".

Saliup anguta imerajuttuusooq ilinniartitsisup nalunngilaa. Salik meeraalluni kinguaassiuutitigut atornerlugaasimanersooq akuttunngitsunik eqqarsaatigisarsimavaa. Saliup pissusilersornera ilaqtariinnilu pissut-sinik ilisimaarinnineq tunngavigalugit kommunit nalunaaruteqarniarluni ilinniartitsisooq aalajangerpoq. Saliup angutaata Salik kinguaassiuutitigut atornerlussimaneraa nalornigamiuk, Saliup angajoqqaavi nalunaaruteqarneq pillugu ilisimatinnilai.

Kommunit sullissisumik Salimmik oqaloqatiginnittussamik atuarfiliartitsivoq. Saliup tapersorsorneqarnissamut pisariaqartitsineranik takutitsisinnaasumik isumaginninnikkut misissuisooqasasooq aalajangiisoqarpoq, politiillu nalunnarutiginninnermik ilisimatinnearlutik. Tamatuma peqatigisaanik Salik anigoruminaatsumik nalaataqarnermut atatilugu najukkami ilaqtariinnik sullissivimi ikiorneqarnissamik neqeroorfigineqarpoq. Qaqugu qanorlu iliorluni Saliup angajoqqaavisa akuliunneqarnissaannut kommuniti sullissisooq politiinut ataqatigiissaarisuuvoq.

IMMIKKOORTUT 3: SULLISSISUT AKIMORLUGIT SULEQATIGIINNEQ

Kinguaassiuutitigut atonerlugaanernik pitsaaliinarneq ataatsimoorluni akisussaaffiuvoq. Taamaakkaluaq taama pisoqarpat unitsinnissaa ataatsimoorluni akisussaaffiuvoq. Taamaammat nammineq suut suliassarineraat, attuumassutillillu allat suut suliassarineraat sullissisunit assigiinngitsunit tamanit ilisimaneqarnissaat pingaaruteqarpoq. Taamaaliornikkut meeqqanik kinguaassiuutitigut atonerluinerit paasineqarlutillu meeqqamut pissusissamisoortumik qajassuartumillu iliuuseqarfiginissaannut, sullissisunik tamarnik peqataasinnaapput.

Sullissisunit assigiinngitsut suliassaasa pisussaaffiisalu suunerat najoqqutassiap immikkoortuani matumani nassuiarneqarput.

PISUSSAAFFIIT AKISUSSAAFFIILLU AGGUATAARNEQARNERAT

Meeqperiviit atuarfillu

Sullissisut akimorlugit suleqatigisat ilaat ulluinnarni sulinerminni toqqaanartumik meeqqanut attaveqartuupput. Ass. meeraaqqerivimmi, meeqperivimmi atuarfimmiluunniit suliguit, meeqqat ilisarissimalluassavatit taamaamallu aamma meeqqat kikkut inuunerissuunerat kikkullu taamaanginnerat ilisimasaqarfigigajussallugu. Illit tassaagajussaattitaaq sullissisut meeqqap pissusaa allanngorpat, ajornerulerpat pitsaanerulerpalluunniit malussarsinnaasoq.

Meeqqat qanoq ingerlanerat imal. ingerlanerliornerannut ersiutit qisuariaatillu pillugit paasissutissat tamakku tamakkerlugit, ilinniakkat akimorlugit suleqatigisanit allanit ilisimaneqarnissaat pingaaruteqarpoq. Taamaalilluni meeqqat qanoq innerisa maluginiarnissaa suliassavit pingaarnersaraat. Ingerlanerliorpat kommuni nalunaarfigissavat, meeqqanut kinguaassiuutitigut atonerlugaasimanermit misissuiffigineqartunut tapersersuillutillu tunguissaatit.

Kommuni

Nalunaarutisereernermi meeqqamut ilaqtariinnullu tunngasunik misissuinnissaq kommunip akisussaaffigaa. Politiinut nalunaaruteqarnissaq akimorlugit suleqatigiinnik attaveqarfinnik suleqateqarnissaq kommunip pisussaaffigaa. Tamatuma saniatigut meeqqamut naapertuuttumik tapersersuinnissaq, tapersersuinerup siunertarineqartutut sunniuteqarnera paasiniarlugu malitseqartitsinissaq, tapersersuinerullu pisariaqartitsiunnaarnermi naammassineqarnissaa, kommunip isumagisassaraa.

Politiit

Inatsisit malinneqarnissaannik qulakkeerinissaq politiit suliassaraat. Taakku meeqqanik kinguaassiuutitigut atornerluisut misissuiffigisassaraat eqqartuussassangortitassaralugillu. Meeqqanik kinguaassiuutitigut atornerluisuermik misissuineq, nalunaaruteqarneq tunngavigalugu aallatinneqassaaq. Pinerluuteqarsimasutut misissuiffigineqarneq pinerluffimmik misissuinermik, pasisamik killisiuinermik kiisalu meeqqamik kinguaassiuutitigut atornerlugaasimasumik apersuineq/videokkullu.

Politiit taakkuusinnaapputaaq meeqqap kinguaassiuutitigut atornerlugaaneramik eqqumaffiginnittut. Taamaattoqassappat politiit kommunimut nalunaaruteqassapput.

Peqqinnissaqarfik

Meeraq kinguaassiuutitigut atornerlugaasimappat takussutissiinnissaq uppernarsaanissarluk Peqqinnissaqarfiup suliassaraa. Taama uppernarsaaneq eqqartuussinermi uppernarsaatitut atorneqarsinnaassaaq. Meeqqap ilaqtasalu anigoruminaatsumik nalaataqarnikkut ikiortariaqarnerannik nalilinnissamut nakorsaq periarfissaqarsinnaassartaq. Taamatuttaaq nakorsaq meeqqap tarnip pissusaanik immikkut ilisimasalimmut neqeroorutinulluunniit allanut innersuunnissaanut periarfissaqarportaaq.

Meeqqap kinguaassiuutitigut atornerlugaaneramik eqqumaffiginnittoq nakorsaasinnaavoq, kigutit nakorsarisinnaavaat, ajoqusersimasunut nakorsiararfiusinnaavoq napparsimaviusinnaalluniluunniit. Taamaattoqassappat taakkutaaq kommunimut nalunaaruteqassapput.

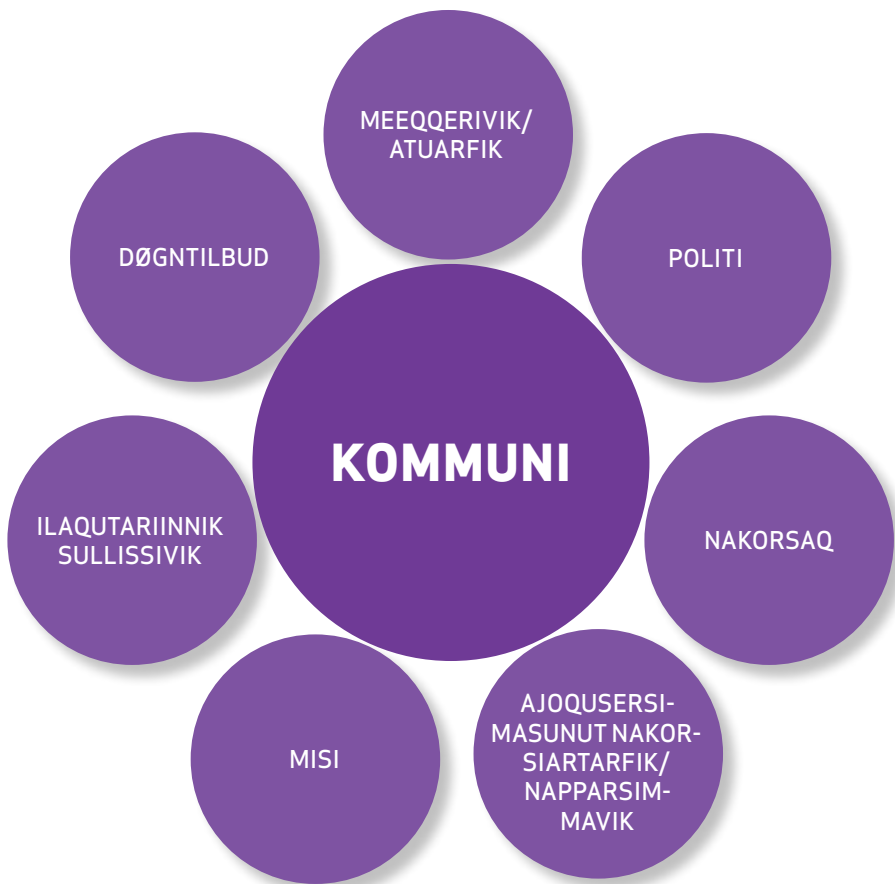
Ilaqtariinnik sullissivik, ulloq unnuarlu neqeroorutit

Ilaqtariinnik sullissiviup taamatullu ulloq unnuarlu paaqqinniffiup ajoqusinerit kingunerlutitsinerillu annikilliniarlugit, meeqqanik kinguaassiuutitigut

atornerlugaasimasunik katsorsaaneq isumagisinnaavaat. Tamatuma saniatigut suliap misissuiffigineqarnerani kinguaassiuutigullu atornerluineq up-
pernarsineqareerpat, meeqqap pisariaqartippagu, ulloq unnuarlu paaqqin-
niffiit najussallugit toqqissinarsinnaapput.

Nalinginnaasumik meeqqap ingerlanerliornera tunngavigalugu ulloq unnuar-
lu inissiivimmi toqqissisagassanngorlugu imal. ilaqtariinnik sullissivimmut
innersuunneqarsinnaavortaaq. Tamatumani ulloq unnuarlu paaqqinniffik
ilaqtariinnilluunniit sullissivik meeqqap kinguaassiuutigut atornerlugaa-
neranik ilisimatinneqarsinnaavoq. Taakku taamaattoqarnerani kommunimut
nalunaarummik nassiussinissamut pisussaaffeqarput.

Ataani akimorluni suleqatigisat pingaarnepaat takutinneqarput. Meeqqa-
mik sullissineq akimorluni suleqatigiit suleqatigiinnerannik ataqtigiissaari-
neq kommunip suliassarimmagu, kommuni qeqqani inissisimavoq:

PIVIUSUUTITAQ

Tassani akimorluni suleqatigiit, suliami meeqqap kinguaassiuutitigut atornerlugaaneranut tunngasumi qanoq suliainnik ingerlatsisarneranut assersuut nassuiarneqarpoq.

Salik qulinik ukiulik pillugu (imm. sisamaat takuuk) atuarfimmiit nalunaaruteqartoqareernerata kingorna Salik napparsimmavimmi misissortip-poq. Misissuinermit itimi eqqaagut kimillanneqartoq paasineqarpoq. Salik politiiit apersorneqarpoq. Tamatumani ataataminit kinguaassiuutitigut atornerlugaasimanini uppersarpaa. Tamatuma saniatigut kommuni §50 naapertorlugu misissuimmat, taanna Salik piffissami aalajangersimasumi ulloq unnuarlu paaqqinniffimmiinnissaanik tikkuussivoq. Kommuni suliap misissuiffiqineqarnerani atuarfik Salimmik immikkut isumaginnissimasoq qanimut suleqatigaa. Saliup angajoqqaavi siullermik Saliup angutaata politiiit killisiorneqarneragut akuliunneqarput. Tamatuma kingorna kommunimi sullissisoq suleqatigalugu Salimmik iliuusissatut pilersaarummik oqaasertaliinermi anaanaasoq akuliunneqassaaq.

UPALUNGAARSIMANISSAMUT PILERSAARUTIT

Nunatsinni kommunit tamarmik upalungaasimanissamut pilersaarummik, kommunip qanoq ililluni sulianik meeqqanut sumiginnaqqanut tunngatillugu pitsaaliusarneranik, paasiniaasarneranik nassuiaasumik suliaqarnissamut inatsisitigut pisussaaffeqarput.

Kommunimi sullissisut tamarmik qanoq pitsaaliuinissamik paasiniaanissamillu, kiisalu sumiginnaanermik pasitsaassigunik ilisimasaqalerunilluunniit qanoq iliornissamik ilisimanninnissaannut qulakkeerinissaaq, upalungaarsi-manerup siuner taraa. Imaappoq suliami sulerinissartik pisussaaffitsillu ilisimassavaat.

Meeqqat tapersorneqarnissaannut inatsimmi meeqqanut inuusut-tunullu politikki upalungaarsimanerlu pillugit allassimasut uani atuarsinnaavatit:

Imm. 3. Kommunalbestyrelse meeqqanut inuusuttunullu ataqatigiissu-mik ilusilersukkamik kiisalu meeqqanik sumiginnaanermik pinaveer-saartitsinermut piareersimasor talimmik siusissukkut paasisaqartar-nissamut meeqqallu sumiginnakkat pillugit sulianik suliarinnittarner-mut upalungaarsimasussanik, kiisalu ajornartoornermi upalungaarsi-manissamik periusissiusalluni meeqqamik angerlarsimaffiup avataa-nut inissiinissap tungaanut isumaginninnikkut nakkutilliinermik sulia-qarnissamut pilersaarusiussaaq, takuuk § 36 imm. 3 naammassisinnaa-jumallugu politikkiussaaq. Taannalu kommunip nittartagaani tamanut saqqummiunneqassaaq sivisunerpaamillu ukiut sisamat allortarlugit iluarsaateqqinneqartassalluni.

Meeqqat tapersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 20, 26. juni 2017-imeersoq, §3, imm. 3.

Upalungaarsimaneq makkunanga imaqartariaqarpoq:

- Upalungaarsimanerup suunera kialu suliarineqarmat peqataaffigigaa, immikkoortumi aallarniummi nassuiarneqarput
- Immikkoortoq kommunimi sullissisut meeqqat kinguaassiuutitigut atornerlugaasarnerat imal. allatigut sumiginnagaasarnerat pitsaaliorniarlugu qanoq iliortarnerannut tunngasoq
- Immikkoortoq kommunimi ilinniagallit meeqqanik kinguaassiuutitigut atornerlugaasimasunik allatigulluunniit sumiginnagaasimasunik sapinngi-samik siusissukkut paasiniaallutik qanoq iliortarnerannut tunngasoq
- Immikkoortoq kommunimi ilinniagallit meeqqanik kinguaassiuutitigut atornerlugaasunik imal. allatigut sumiginnagaasunik pasitsaassigunik ilisimasaqaleruunniit qanoq iliornissaannut tunngasoq
- Immikkoortoq kommunimi ilinniagallit ilinniagallillu allat, sulianik meeq-qanik inuusuttunullu kinguaassiuutitigut atornerluinermut imal. allatigut sumiginnaanermut tunngasunik paasiniaanermi iliuuseqarnermilu, suliat paasinissaannut iliuuseqarfiginissaannullu peqataaniarlutik i akimorluni suleqatigiit qanoq suleqatigiit tarnerannut tunngasoq

IMMIKKOORTUT 4: SUMI IKIORTISSARSIOR- TOQARSINNAAVA?

SULINERMI IMMINUT PARINISSAQ

Meeqqanut – immaqa kinguaassiuutitigut atornerlugaasimaneq pissutaallu-
ni ajornartorsiortunut tunngasunik suliaqarneq- misigissutsikkut oqimaat-
suuvoq. Sulisutut immaqa meeqqat attavigisatit taakku nuannarilersimas-
savatit, immaqa akuliuffigaatit ajornartorsioraangatalu anniaataat malugi-
sinnaallugillusooq.

Immaqa nammineq taamaqataanik misigisaqarsimagavit imal. taama misi-
gisaqarsimasumik ilisarimasaraqavit qanigisanni tamatumunnga assingu-
sumik ajornartorsiuteqarputit. Immaqa meeqqat inuunerliornerat pillugu
oqaaseqarnissat imal. kinguaassiuutitigut atornerluineq pillugu pasitsaassi-
nerit najukkami innutaasunit qisuarfigineqarnissaa siooragivat.

Kinguaassiuutitigut atornerluinerit illit nammineq qanikkukkit, anigorumi-
naatsumik nalaataqaqqissinnaavutit, imaappoq misigisat anigoruminaatsut
kinguaassiuutitigut atornerlugaanerup nalaani misigisatit utersaarnikkut
misigeqqissinnaavatit.

IKORFARTORNEQARNEQ/ SUPERVISION SIUNERSIOQATIGIINNERLU

Meeqqanut inuusuttunullu ajornartorsiortunut tunngasunik suliaqarninni
imminut paarinissat pingaaruteqarpoq. Ilisimasatit tunngavigalugit isumali-
utersuutinnik, misigisannik misigissutsinnillu suleqatinnik avitseqateqarnik-
kut taamaaliorinnaavutit. Tamanna suliffinni isumasioqatigiinikkut ikorfart-
orneqarnissamullu /supervision periarfissaqarneranik paasiniaanissannik
isumaqarpoq.

Isumasioqatigiinneq tassaavoq illit ilinniagaqassutsit tunngavigalugu iliuu-
serisanik aalajangiinernillu suleqatit peqatigalugu oqaluserinninneq. Ikorfart-
orneqarneq/supervision tassaavoq oqaloqatigiinneq meeqqanut tunn-

gasunik suliaqarninni iliuuserisavit eqqarsaatersuutiginiisaannut periarfissiisinnnaasoq. Oqaloqatigiinnerup nalaani, illit nammineq pisussaaffippit, iliuuseqarninni periaatsivit periarfissavillu nutaamik eqqarsaatersuutiginiisaannut periarfissinneqassaait. Illit nammineq paasinnissinnaanissat piginnaaneqartutullu misiginissat siunertaapput.

Suleqateqaruit taakku isumasioqatigisinnaavatit. Kisimiikkuit qullersat pisariaqartitannik isumasioqatigisinnaavat imal. allanut isumasioqatigisinnaasannut neqeroortunut innersuussisinnnaasoq attavigisinnaavat.

Kikkulluunniit meeqqanut inuusuttunullu tunngasunik suliaqartut taakkulu aqutsisui, Pitsaaliuinnermut Isumaginninnermullu Aqutsisoqarfiup ataani Qitiusumik Siunnersuisarfimmut oqarasuaatikkut: **3450 00** imal. e-maillikkut uunga: siunnersuisarfik@nanoq.gl attaveqarluni isumaqatigiissuteqarikkut, ikorfartorneqarnissamut/supervision periarfissaqarput.

NEQEROORUTINUT SUNUT INNERSUUSSISOQARSINNAAVA?

Nunatsinni ilinniagalinnut, meeqqanut inersimasunullu kinguaassiuutitigut atornerlugaasimasunut siunnersortinnissaq tapersorsorneqarnissarlu periarfissaapput.

ILINNIAGALINNIK PIKKORISAAANERIT

Pitsaaliuinnermut Isumaginninnermullu Aqutsisoqarfik najukkani pisariaqartitsinerit naapertorlugit pikkorissaanernik neqerooruteqarpoq. Neqeroorutinut takussutissiissut nittartakkami: www.socialstyrelsen.gl takuneqarsinnaavoq imal. Pitsaaliuinnermut Isumaginninnermullu Aqutsisoqarfimmut maillikkut: iass@nanoq.gl saaffiginnittoqarsinnaavoq.

ILINNIAGALINNIK SIUNNERSUINEQ ILITSERSUINERLU

Ilinniagalittut sulisutut suliassani meeqqanut inuusuttunullu tunngasuni nalornininni, Pitsaaliuinnermut Isumaginninnermullu Aqutsisoqarfiup qitiusumik siunnersuisarfiani siunnersuinissamut ilitersuinissamullu piareersima-sumit ikiorneqarsinnaavutit. Pisariaqartitsinerup qanoq annertutiginera apeqqutaalluni siullissisunik najukkamukar toqarluni suliap qanoq iliuuseqarfiginissaanut ilitersuisoqarsinnaavoq.

ANGALAQATIGIIT

Meeqqanut neqeroorutit

Angalaqatigiit, meeqqanut inuusuttunullu kinguaassiutitigut atornerlugaasimasunut katsorsaanissamik neqerooruteqarput. Angalaqatigiit meeqqanik ataasiakkaanik katsorsaanermik neqerooruteqarput meeqqallu/inuusuttullu isumassuisui akuutittarlugit. Tunngaviusumik angalaqatigiit pisariaqartitsineq naapertorlugu sapaatip akunnikkaarlugit ukiup ataatsip marlullu akornanni illoqarfimmiittarput, meeraq qitiutiutigalugu meeqqallu qanittumi avtangiisai suleqatigalugit.

Angalaqatigiit angalanermi ataatsimi, sap. ak. ataatsip missaa illoqarfinni ataasiakkaaniittarput tassanilu meeqqat inuusuttullu kinguaassiutitigut atornerlugaasimasut angalanermi ataatsimi ataasiarlutik marloriarlutilluunniit katsorsartinnissamut neqeroorfigineqartarput. Illoqarfinni nunaqarfinniluunniit najukkani angalaqatigiit suliaat pillugit ilisimasanik siammarternermi ikiuuttartunik suleqateqartoqarpoq.

Inersimasunut kingunerlutitsisunut neqeroorutit

Angalaqatigiit inersimasunut kingunerlutitsisunut inuunerinnerulernissamut ikiuuttarput. Angalaqatigiit tassaasarput suleqatigiiaat assigiinngitsut tarnip pissusaanik immikkut ilisimasalinnik tarnikkullu katsorsaasunik, nunat-sinni angalallutik inersimasunut meeraanerminni kinguaassiutitigut atornerlugaasimasunut katsorsaanissamik neqeroortunik inuttallit.

Angalaqatigiit qaammatini aqqanilinni qaammatit tamaasa sap. ak. naallugu illoqarfimmiittarput nunaqarfimmiittarlutilluunniit. Tassani inersimasut ataatsimoorlutik aamma/imal. ataasiakkaarlutik katsorsartissinnaapput. Angalaqatigiinnut nalunaartoq, katsorsaasunit katsorsartinnissamut inner-sunneqarnissaq siuner taralugu oqaloqateqatigineqarnissamut aggersarneqassaaq. Tassani angalaqatigiit katsorsartinnissamut pisariaqartitsineq – ataatsimoortuni kisimiilluniluunniit katsorsartissinnaaneq naliliiffigissa-vaat. Tamatuma kingorna katsorsartinnissamut siullermut aggersaasoqassaaq. Nalinginnaasumik angalaqatigiit katsorsaajar torlutik illoqarfimmut/nunaqarfimmut angalaneranni katsorsartinnissanik marlunnik neqeroortoqassaaq.

Oqarasuaatikkut siunnersuisarfik TUSAANNGA

Nunatsinni innuttaasut (meeqqat, inuusuttut inersimasullu) nal. 16:00-ip 22:00-illu akornanni uunga: **80 11 80** sianersinnaapput imal. **1899-imut SMS-erlutik** ajornartorsiutit suulluunniit pillugit siunnersorneqarlutillu tapersersorneqarsinnaapput. Oqarasuaatikkut saaffiginnineq innuttaasunut akeqanngilaq.

UKU ANNERTUNERUSUMIK PAASISASSARSIORFIGISINNAAVATIT

Ilisimasaqarnerulernissat paasissutissanilluunniit annertunerusunik pissarsinissat pisariaqartikkukku nittatakkani ukunani taakku pissarsiarisinnaavatit:

- Kommunerisavit nittartagaa.
- www.socialstyrelsen.gl
- www.centralraadgivningsenhed.gl
- www.januscentret.dk
(tassani ernumanassutsimut uuttuut nassaarisinnaavat).

IMMIKKOORTUT 5: MEEQQANIK KINGUAAS- SIUUTITIGUT ATORNER- LUINEQ PILLUGU ILISIMA- SAT ANNERTUNERUSUT

KINGUAASSIUUTITIGUT ATORNERLUINEQ SUNAANA?

Kinguaassiuutitigut atornerluineq pineqaraangat oqaatsit assigiingitsorpassuit atorneqartarput, ass. qanigisamit atoqatigineqarneq, kinguaassiuutitigut kannгуттаatsuliorneq, kinguaassiuutitigut atornerluineq, nakuuserneq sakkugalugu atoqateqarneq. Uagut kinguaassiuutitigut atornerluineq kinguaassiuutitigut sammisanut meeqqanut tunngasunut sunulluunniit ataatsimut taaguutit atorpaput.

Kinguaassiuutitigut atornerluinerit ima nassuiarpagut:

Kinguaassiuutitigut atornerluinerit tassaapput iliuuserisat timi atorlugu atorlaguluunniit meeqqap inuusuttulluunniit paasisinnaangisai imal. paatsuugai meeqqallu inerisimassutsikkut akuerisinnaangisai. Kinguaassiuutitigut atornerluinermit meeqqap inersimasumut atornerluisumut tatigininnera atornerlunneqartarpoq meeqqallu naleqassusaa innarlerneqarluni. Kinguaassiuutitigut atornerluineq tassaavoq atornerluisup pisariaqartitaa piumasaalu. Allatut oqaatigalugu kinguaassiuutitigut atornerluineq tassaavoq iliuuserisat sammisarluunniit kinguaassiuutinut tunngasok sunaluunniit atornerlunneqartup killissaanik qaangiisoq⁵.

5 Killiliisa - Naalakkersuisut kinguaassiuutitigut atornerluisarneq akiorniarlugu periusissiaat (2018 -2022).

TIMI ATORLUGU ATORNAGULU KINGUAASSIUUTITIGUT ATORNERLUINEQ

Kinguaassiuutitigut atornerluinerit ilaatigut timeq atorneq ajorpaat ass. kinguaassiuutitigut sammisaqarnissamut kaammattuineq, pornonik isiginnaartitaaneq, kanngutaatsuliortup pisariaqartitaanik sunniisumik assilisinneq filmiliaritinnerluunniit, inuusutumik inersimasumilluunniit tissarsartumik imminulluunniit kinguaassiuutitigut pissusilersorluni attualaartumik isiginnaarneq, inuusuttumik inersimasumilluunniit atisaqarani takutittumik isiginnaarneq. Taamaattut timi atornagu kinguaassiuutitigut atornerluinerik taasarpagut.

Kinguaassiuutitigut atornerluinerit allat timi atorlugu ass. kuninneqarnikkut, kinguaassiuutitigut pissusilersorluni misigissutsinik takutitsinikkut, atisaajarneqarnikkut, kanngutaatsuliortup kinguaassiuutaanik attuinikkut, nammineq atisaqarani atisaqarluniluunniit attualaarneqarnikkut, kinguaassiuutitigut, itikkut qanikkulluunniit pulallugu pinngitsaaliniarneqarnikkut ingerlanneqartarput. Taamaattut timi atorlugu kinguaassiuutitigut atornerluinerit taasarpagut.

KIKKUT KINGUAASSIUUTITIGUT ATORNERLUGAASARPAT?

Ilaqutariit iluanni avataannilu kinguaassiuutitigut atornerluisoqarsinnaavoq. Atornerluisoq ilisarismannngisaasinnaavoq ilisarimasaasinnaalluni ilaqu-taasinnaalluniluunniit. Angutaasinnaavoq, arnaasinnaavoq, inuusuttuusinnaavoq meeraasinnaalluniluunniit meeraqammut kanngutaatsuliortoq.

Niviarsiaqqat nukappiaqqallu kinguaassiuutitigut atornerlunneqartarput.

Kinguaassiuutitigut atornerluineq sumiluunniit pisinnaavoq. Angerlarsimaffimmi, atuarfimmi, ulluunerani paaqqinnittarfimmi, klubbimi, internetsikkut allarpassuarnilu meeqqat inuusuttullu ornittagaanni.

KINGUAASSIUUTITIGUT ATORNERLUINERIT - AJOQUSIINERAT KINGUNERLUUTAALLU

Meeqqat kinguaassiuutitigut atorerlunneqaraangamik ajortoqqarneranut ersiuteqarlutillu qisuariaateqarajuttarput. Ersiutit qisuariaatillu taakku ilaat ajoqutinnguussinnaapput. Qisuariaatit kinguaassiuutitigut atorerlugaanermut ersiutaasutut meeqqap takutitai, meeqqap meeqqatut pissusanut, ass. tunngaviunerusumik annilaanganertut, nikallunganertut, imminut naleqartinninnertut, allanut tatiginninninnertut il.il. ilaalersartut, innarliinertut taasarpagut. Innarliinerit sivisusinnaapput ilinniarsimasuniillu katsorsartinnissamik piumasaaqatitaaqarlutik. Ilaanni innarliinerit kinguaassiuutitigut atorerlunneqarsimanermut kingunerluutinnguuttarput. Tassalu ajoqusiinerit kinaassusaannut sunniuttut inersimasunngukatareernerannilu sunniuteqartut.

Innarliinerit ass. timikkut tarnikkullu ajoqutinngorsinnaapput ataavartut, ilungersualernerermut/stress qisuariaatinngorsinnaapput, nikallunganinguussinnaapput, anigoruminaatsumik nalaataqarnermut kingunerluutinngorsinnaapput (PTSD) kiisalu kanngusunninnguussinnaallutik, imminut pisuutinninnguussinnaallutik allanullu attaveqarnermut tunngatillugu ajornartorsiutinnguussinnaallutik. Meeqqat kinguaassiuutitigut atorerlugaasut, arlalippassuartigut ajortumik imminnut isigilersarput inuunerminilu nammineq killisamik maluginissaa ajornartorsiutigilersarlugu.

Inersimasut kinguaassiuutitigut atorerlugaasimanermik kingunerlutitsisut atoqatigiinnermut, timiminnik isiginnittariaatsiminnut inunnullu allanut atassuteqarnissamut akerleriinnik isummerneq misigisinnaavaat. Ilaqutariinnik pilersitsinissap inuunermiluunniit atassuteqarfinni allani ass. sulinerimi akuunissap ajornakusoornera misigisinnaavaat.

Kinguaassiuutitigut atorerluinerup kinguneri meeqqamut taama pineqartumut, meeqqap qanigisaanut najukkamilu inuiaqatigiinnut anner tusinnaapput. Isertugaqarneq, paqumiginninneq qisuariaatillu tamakkiisumik sunniisarput.

”Inummit ataatsimit pinngitsaalisallunga
kinguaasiutitigut atornerlunneqarnera
sakkortoqalunilu peqqarneeqisoq sioqqullugu
ukiuni sisamani tarnikkut kinguaassiuutitigullu
atornerlugaaneq misigaara.

Tamatuminnga patsiseqartumik tarnikkut
innarlerneqarnerit ilaasa inersimasunngorninnut
malersorpaannga. Atoqatigiinnermut
tunngatillugu inummik allamik
attaveqarnialeraangama, ammarnissama
isumaliutigisinnanissaanut toqqissisimasutut
misigilersinnanga qasukkarluarsinnaassagumalu
inuttaa sukumiisumik
ilisariniaqqarallartarpara. Tamanna inuunerma
ilagaa akuerisariaqarparalu.”

Gukki Nuka,

**meeraalluni kinguaassiuutitigut
atornerlugaasimasoq.**

"Uannut misigisat nuanninngitsut inersimasuunerma annertunersaa mattutingaatsiarlunga inuusimaninnik kinguneqarput. Suli aliasuutigilaarsinnaasakkannik ima eqqarsartarpunga: "Sooq uangarpiaq?"

Pingaarutilimmik aapparimasakka arlaqanngillat taamaattoqaraangallu peerarisimasama pitsaasuullungalu nuannersuuneratarpaannga kisiannili aamma assut nillertuunerarlunga. Taamanikkut qanoq isumaqarnerat naluara kingornali qanoq isumaqarsimanagerat paasillugu pinngitsoornanga tarnikkut imminut illersorniartuarsimavunga, kinarpiaassutsinnullu ammaassissananga. Sumiginnarneqaqqinnissara sioragisimavara, ammaassinnginnikkullu ajoqusiinerit annertusivallaassanngillat. Tamanna aamma ilumoorluinnarnissamik ammasuunissamillu piumasaqaatitaqarmat, aapparisama arlaannaataluunniit iluamik ingerlasinnaannginnerannik kinguneqarsimavoq. Ilumoorinnaagaluarlunga assut matoqqasuuvunga.

Assuarleqqaagassarpassuaqarmat inersimasutut inuunerup kinguseqisukkut aallartinneranik tamanna kinguneqarsinnaavoq."

Henrik,

meeraalluni kinguaasiuutitigut

atornerlugaasimasoq.

Kinguaassiuutitigut atornerlugaanerup ajoqusiinerisa qanoq annertutigine-
rat assigiinggissuteqangaatsiarsinnaavoq. Meeqqat ilaat meeqqanit allanit
akiuussutissaqarnerusarput. Imaassinnaavoq angajoqqaaminni meeqqeri-
vimmilu imal. atuarfimmi pitsaanagerusunik atugassaqarsimasut. Imaassin-
naavortaaq najukkami allanit pingaarutilinnik asannittunik tapersersuisunil-
lu inersimasortaqaarsimasut. Meeqqat pissusaat aamma assigiinggissute-
qarsinnaapput. Meeqqat ilaat allanit nukissaqarnerullutik inunngortarput.

Kia kinguaassiuutitigut atornerluisuunera ass. taassuma meeqqamit tatigine-
qarnera tungiuisussatullu naatsorsuutigineqarnera, innarliinerup annertus-
susaanut pingaaruteqarportaaq. Kinguaassiuutitigut atornerluinerit qanoq
sakkortutigisimanerat, ataasiarluni imal. arlaleriarluni piffissami sivisuumi
kinguaassiuutitigut atornerlugaasimaneq pingaaruteqarsinnaavortaaq.

KINGUAASSIUUTITIGUT ATORNERLUINERIT ANNERTUSSUSAAT PILLUGU MISISSUINERIT

Meeqqat kinguaassiuutitigut atornerlugaasarput nunatsinni amerlapput.
Misissuinerit assigiinggitsut kalaallit pingasuugaangata ataaseq kinguaas-
siuutitigut atornerlugaasimanerannik misissuinerup takutippaa.

Taamaattorli Kalaallit Nunaanni innuttaasut peqqissusaannik misissuisitsi-
neq 2018, ukioqatigiiaat assigiinggitsut akornanni kinguaassiuutitigut ator-
nerluinerit atuunnerannik pingaarutilimmik tikkuussivoq. Tassani 1995-ip
tamatumaluunniit kingorna inunngortut 20%-ii 1970-illi 1079-illu akornanni
inuusut 40%-ii sinneqartut meeraanermi kinguaassiuutitigut atornerlu-
gaasimasut takutinneqarpoq. Arnat angutiniit amerlanerusut meeraaner-
minni kinguaassiuutitigut atornerlugaasimanerarput. Arnat sisamaagaanga-
ta ataatsip missaaniittut angutillugu quliugaangata ataaseq 18-iliitinnatik
kinguaassiuutitigut atornerlugaasimapput.

Kinguaassiuutitigut atornerluinerit immikkut ajornartorsiutaasanngillat su-
miginnaanernullu allanut inuunerliornermullu attuumassuteqarajuttarlutik.
Kingtoneri kinguaassiuutitigut atornerlunneqarnerup imminullu toqunnissa-
mik eqqarsarnerup 2018-imi innuttaasut peqqissusaannik misissuisitsinermi
takuneqarsinnaasutut ersarisumik imminnut atassuteqarnerannik erseqqis-
sarneqartut annertoqaat. Tassani imigassamik ajornartorsiuteqarnerup
meeraanermilu angerlarsimaffimmi nakuusernerup pingaartumilli meeraa-
nermi inuusuttuermiluunniit kinguaassiuutitigut atornerlugaanerup, immi-
nut toqunnissamik eqqarsartarnerup annertuumik atugaaneranut attuumas-
suteqartoq takuneqarsinnaavoq. Meeraanermi kinguaassiuutitigut ator-

nerlugaasimasut imminullu toqunnissamik eqqarsarsimasut 31%-iusut meeraanerminnilu kinguaassiuutitigut atornerlugaasimangitsut imminut toqunnissamik eqqarsarsimasut 9,1%-isut misissuinerup takutippaa. Peroriatornermi allanik soorlu imigassamik nakuusernermillu ilungersunartorsiuteqarnermi imminut toqunnissamik eqqarsarneq annertusisarpoo. Meeraanermi angerlarsimaffimmi kinguaassiuutitigut atornerlugaanermik imigassamillu ajornartorsiuteqarsimasut imminut toqunnissamik eqqarsartut 46%-iupput taakkununga sanilliullugit taama atuagaqarsimangitsut 10% -illutik.

Innuttaasut peqissusaannik misissuisitsinerni 1993-imi kinguaassiuutitigut atornerlugaaneq siullermik apeqqutigineqarmat, kinguaassiuutitigut atornerluineq annikinneerarsuuvoq. Taamanikkut meeraanermi kinguaassiuutitigut atornerlugaanermik misigisaqarsimasunit inersimasuunermi taama misigisaqarsimasut amerlaneroqisut nalunaarutigineqarput, taamaalilluni 1993-ip 2005-2010-llu akornanni assigiinngissutaasutut naatsorsorneqartoq, meeraanermi kinguaassiuutitigut atornerlugaanertut nalunaarutigineqartut amerlanerunerannik pingaarnertut patsiseqarluni. 1993-imi ass. arnat 18-it 24-illu akornanni ukiullit 1969-ip 1975-illu akornanni inunngorsimasut 12,5%-iisa, 2005-2010-imilu 37%-iisa meeraanermi kinguaassiuutitigut atornerlugaasimaneq ilisimatitsissutigaat. Assigiinngissutaannut apeqqutip 1993-imi ima oqaasertaqarnera: "Pinngitsaaliissummik atoqatigineqarsimavit?" 2005 -2010-imili ima oqaasertaqarnera: "kinguaassiuutinut tunngasut arlaannut pinngitsaalineqarsimavit imal. pinngittaaliarneqarsimavit" tassalu kingusinnerusukkut misissuinermi itinerusumik nassuiarneqarnera patsisaasinnaavoq. Nassuiaat alla tassaasinnaavoq tamakkununga ilisimaarinnerulerneq kinguaassiuutitigullu atornerluinerup oqallisiginissaata paquminarpallaarunnaarnera.

Nunatsinni kinguaassiuutitigut atornerluinerit politiinut nalunaarutigineqartut amerlangaatsiarput (2015-imi Danmarkimi nalunaarutigineqartut quleriaataat), kinguaassiuutitigullu atornerluinerit politiinut nalunaarutigineqanngisaannartut suli amerlapput.

Innuttaasut peqqissusaannik misissuisitsinerit takutitaat naapertorlugit, meeqqanik kinguaassiuutitigut atornerluinerit siunissami ikilinnissaat neriunaateqarpoq. Sassarlutik kinguaassiuutitigut atornerlugaasimanerminnik oqaluttuartut amerliartuinnarput. Allat meeqqap kinguaassiuutitigut atornerlugaanernik pasitsaassinerminnik kommuninut nalunaarutiginnittarput. Taamaalilluni nunatsinni ukiorpassuarni paqumartinneqartoq isertuunneqartorlu akuerineeruppoq.

Iliuseqarnissat pingaaruteqarpoq – Killiliisa.

ORDBOGI

Tassani oqaatsit najoqqutassiami atorneqartut isumaat atuarsinnaavatit.

Ilinniagallit:

Inersimasut tamarmik meeqqallu pillugit immikkut ilisimasallit meeqqanut inuusuttunullu tunngasunik suli-allit, ilinniarsimasut ilinniarsiman-ngitsullu.

Meeqqat:

Meeqqat ukioqanngitsuniit 18-inik ukiullit.

Kommuni:

Kommunimi immikkoortortaq meeqqat tapersersortariallit pillugit nalunaarutininik tigooraasoq suliaqartorlu.

Pitsaaliuineq:

Suliassaq meeqqat kinguaassiuutitigut atornerlugaasinnaanerannik pitsaaliisussaq.

Paasiniaaneq:

Suliaq meeqqat kinguaassiuutitigut atornerlugaappata, sapinngisamik piaarnerpaamik paasititsisussaq.

Iliuuseqarneq:

Suliassaq, meeraq kinguaassiuutitigut atornerlugaasimasoq paasineqarpat piffissaq eqqorlugu eqqortumillu periuseqarluni iliuuseqarnissaq.

Kinguaassiuutitigut atornerluineq:

Kinguaassiuutitigut killissamik qaangiinerni iliuuserisat isuulluunniit meeqqanut sammitineqartut.

Timi atornagu kinguaassiuutitigut atornerluineq:

Kinguaassiuutitigut killissamik qaangiinermi iliuuserisat meeqqap isigisai, ass. imminnut attualaartut imal. atisaqaratik takutititut.

Timi attorlugu kinguaassiuutitigut atornerluineq:

Meeqqamut toqqaannartumik kinguaassiuutitigut iliuitsit, ass. kinguaassiuutitigut iliuuseqarnermut atatillugu attualaarneqarneq imal. atisaajarneqarneq imal. Pinngitsaallillugu pulaffigineqarneq.

Meeqqanik kinguaassiuutitigut atornerluisuuneq (pædofili):

Inuup kinguaassiuutitigut meeqqanut kajungernera kinguaassiuutinullu tunngatilugu attaveqarnissamik kisaateqarnera. Pædofilit tamarmik kinguaassiuutitigut sammisaqartanngillat, meeqqanillu kinguaassiuutitigut atornerluisut tamatigut pædofiliusaratik.

**Ilaquttamit/qanigivallaakkamit
atoqatigineqarneq:**

Taanna inersimasut akornanni pisinnaavoq, meeqqat akornanni pisinnaalluni imal. inersimasut meeqqallu akornanni pisinnaalluni. Ilaquttanik / qanigivallaakkanik atoqatigineqarneq kinguaassiuutitigut atornerlunertut allatulli inatsisunik unioqqutitsineruvoq pineqaatissiissutaasinnaallunilu.

Ersiutit qisuariaatillu:

Inuunerminni ajortoqarneranik, ass. kinguaassiuutitigut atornerlugaanerminnik meeqqat takutitsisarnerrat.

Pasitsaassineq:

Meeqqap kinguaassiuutitigut atornerlugaasimasinnaanera isumaliutigigukku, ilisimangikkukuli, ass. meeraq inuunerliornermut ersiuteqarpat qisuariaateqarpallu.

Ilisimannineq:

Meeqqap kinguaassiuutitigut atornerlugaasimanera, ass. meeqqap atornerlugaasimanermut timimigut ersiuteqarneragut ilisimagukku imal. meeraq kinguaassiuutitigut atornerlugaasimanerminik oqaluttuarsimappat.

Nalunaaruteqarneq:

Nalunaaruteqarneq tassaavoq meeqqap tapersersortariaqarneranik kommunimut ilisimatitsineq. Meeqqamik tapersersortarialimmik nalunngisaqaruit kommunimut nalunaaruteqarnissamut pisussaaffeqarnerit inatsimmi aalajangersarneqarpoq.

**Ilinniagaqassuseq tunngavigalugu
isumaginninnikkut misissuineq:**

Meeraq tapersersortariaappat kommunimi sullissisup misissuinissaa.

CR – Qitiusumik Siunnersuisarfik:

Pitsaaliuinermit Isumaginninnermullu Aqutsisoqarfimmi immikkoortortaq Qitiusumik Siunnersuisarfik pikkorissaanernik ingerlatsisoq.

Meeqqanut angalaqatigiit:

Meeqqat kinguaassiuutitigut atornerlugaasimasut katsorsarneqarnissaat siuner taralugu angalaqatigiiaat pisariaqartitsineq naapertorlugu nunatsinni angalasartut.

Angalaqatigiit:

Qulaani pineqartutut angalaqatigiit inersimasunullu meeraanermi kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimanerminnik kingunerlutitsisunut katsorsartinnissamik neqeroortut.

**Oqarasuaatikkut siunnersuisarfik
TUSAANNGA:**

Innuttaasunut ilinniagalinnullu oqarasuaatikkut attavissaq.

NAJOQQUTARISAT

- •Bjerregaard, P. et al (2016): Kalaallit Nunaanni innuttaasut peqqissusaannik misissuisitsineq 2014. Inuunermi atugassarititaasut, inooriaaseq peqqinnerlu. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.
- Ilaqutariinnermut, Naligiissitaa-nermut Isumaginninnermullu Naalakkersuisoqarfik (2015): Angalaqatigiit – inersimasunik meeraanermi kinguaassiuutitigut atornerlugaasimanerminnik kingunerluutilinnik katsorsaaneq. Nuuk, Naalakkersuisut.
- Meeqqat tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 20, 26. juni 2017-imeersoq, Nuuk, Naalakkersuisut.
- Kikuchi, J. (1995): When the offender is a child: Identifying and responding to juvenile sexual abuse offenders.
- Kalaallit Nunaanni pinerluttuleri-nermi inatsit nr. 306, 1. maj 2008-meersoq. Lovtidende A.
- Oqartussa qarfiit assigiinngitsunik suliallit isumaginninnermi suliassat pillugit suleqatigiinnissaannut Inatsisartut peqqussutaat nr. 14, 1. november 1982-imeersoq. Nuuk, Namminersornerullutik Oqartussat.
- SISO - Videnscentret for Sociale Indsatser ved Vold og Seksuelle Overgreb mod Børn (2012): Definition af seksuelle overgreb. Online Source.
- Larsen, C. V. L. & Bjerregaard, P. (2019): Kalaallit Nunaanni nakuuserneq kinguaassiuutitigullu innarliineq. Et notat baseret på befolkningsundersøgelserne i Grønland. SDU.
- Larsen, C. V. L., Al et al (2019): Kalaallit Nunaanni innuttaasut peqqissusaannik misissuisitsineq 2018 – Inuunermi atugassarititaasut, inooriaaseq peqqinnerlu. SDU.

- Pitsaaliuinnermut Isumaginninnermullu Aqutsisoqarfik (2018): Killiliisa – Naalakkersuisut kinguaassiuutitigut atornerluineq akiorniarlugu periusissiaat. Nuuk, Naalakkersuisut.
- Pedersen, C.P. & P. Bjerregaard (2011): Inuusuttuuneq nalornartulik: Nunatsinni inuusuttut inuunerissusaat 2011 – meeqqat aturfianni atuartut annerit pillugit misissuineq. SIF.
- Pedersen, C.P., C. Gohr & I. Olesen (2014): Kuseriarnerup siaruaaneratut. Naliliiviginnissinnaanermut paasissutissanik misissuineq. Meeqqanik kinguaassiuutitigut atornerluineq taannalu pillugu isummat pillugit innuttaasut ilisimasaat. Nuuk, Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.
- Petersen, C.M. (2016): Kalaallit Nunaanni meeqqanik inuusuttunillu kinguaassiuutitigut atornerluineq. Upalungaarsimaneq, meeqqanik oqaloqateqarneq, ilisimasanik avitseqatigiinneq. Nuuk, Saaffik.

